

**KORUNAN ALANLARIN ORMAN KÖYLÜSÜNÜN KALKINMASINA KATKISI
VE YÖNETİME KATILIM
(CAMİLİ BİYOSFER REZERV ALANI ÖRNEĞİ)**

Arzu DEMİRBAŞ

**Yüksek Lisans
Orman Mühendisliği Anabilim Dalı**

**Danışman
Dr. Öğr. Üyesi Sevim İNANÇ**

2019

Artvin

**T.C.
ARTVİN ÇORUH ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
ORMAN MÜHENDİSLİĞİ ANABİLİM DALI**

**KORUNAN ALANLARIN ORMAN KÖYLÜSÜNÜN KALKINMASINA KATKISI
VE YÖNETİME KATILIM
(CAMİLİ BİYOSFER REZERV ALANI ÖRNEĞİ)**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Arzu DEMİRBAŞ

**Danışman
Dr. Öğr. Üyesi Sevim İNANÇ**

Artvin-2019

TEZ BEYANNAMESİ

Artvin Çoruh Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsüne Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Korunan Alanların Orman Köylüsünün Kalkınmasına Katkısı ve Yönetime Katılım (Camili Biyosfer Rezerv Alanı Örneği)” başlıklı bu çalışmayı baştan sona kadar danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Sevim İNANÇ’ın sorumluluğunda tamamladığımı, verileri kendim topladığımı, analizleri yaptığımı, başka kaynaklardan aldığım bilgileri metinde ve kaynakçada eksiksiz olarak gösterdiğimi, çalışma sürecinde bilimsel araştırma ve etik kurallara uygun olarak davrandığımı ve aksinin ortaya çıkması durumunda her türlü yasal sonucu kabul ettiğimi beyan ederim.
12/12/2019

Arzu DEMİRBAŞ

T.C.
ARTVİN ÇORUH ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
ORMAN MÜHENDİSLİĞİ ANABİLİM DALI

KORUNAN ALANLARIN ORMAN KÖYLÜSÜNÜN KALKINMASINA
KATKISI VE YÖNETİME KATILIM
(CAMİLİ BİYOSFER REZERV ALANI ÖRNEĞİ)

Arzu DEMİRBAŞ

Tezin Enstitüye Verildiği Tarih : 19/06/2019

Tezin Sözlü Savunma Tarihi : 15/11/2019

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Sevim İNANÇ

Jüri Üyesi : Dr. Öğr. Üyesi Hikmet Batuhan GÜNŞEN

Jüri Üyesi : Dr. Öğr. Üyesi Nadir ERSEN

ONAY:

Bu Yüksek Lisans Tezi, Artvin Çoruh Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulunca belirlenen yukarıdaki jüri üyeleri tarafından 15/11/2019 tarihinde uygun görülmüş ve Enstitü Yönetim Kurulu'nun .../.../..... tarih ve ..... sayılı kararıyla kabul edilmiştir.

.../.../.....

Doç. Dr. Hilal TURGUT
Enstitü Müdürü

ÖNSÖZ

“Korunan Alanların Orman Köylüsünün Kalkınmasına Katkısı ve Yönetime Katılım (Camili Biyosfer Rezerv Alanı Örneği)” konusunda yapılan bu çalışma; Artvin Çoruh Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Orman Mühendisliği Anabilim Dalında yüksek lisans tezi olarak hazırlanmıştır.

Araştırma için beni destekleyen ve her aşamada yardımlarını esirgemeyen kıymetli danışman hocam Dr. Öğr. Üyesi Sevim İNANÇ’a teşekkürlerimi sunarım. Konuyla ilgili literatür araştırmalarımnda yardımcı olan değerli hocalarım Araştırma Görevlisi İnci Zeynep AYDIN ve Dr. Öğr. Üyesi Ufuk DEMİRÇİ’ye teşekkür ederim.

Arazi çalışmalarımnda yardımlarını esirgemeyen Camili Orman İşletme Şefliği orman muhafaza memurlarına teşekkür ederim. Arazi ve anket çalışmalarında yardımlarını ve bilgilerini esirgemeyen Düzenli, Camili, Maral, Uğur, Kayalar ve Efeler köyleri halkına, Maral muhtarı Metin BAYRAM’a, aileme ve arkadaşlarıma teşekkür ederim.

Araştırmanın bilim dünyasına faydalı olmasını dilerim.

Arzu DEMİRBAŞ

Artvin - 2019

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa No</u>
TEZ BEYANNAMESİ	I
ÖNSÖZ	I
İÇİNDEKİLER	II
ÖZET	IV
SUMMARY	V
TABLolar DİZİNİ	VI
ŞEKİLLER DİZİNİ	VIII
KISALTMALAR DİZİNİ	IX
1. GENEL BİLGİLER	1
1.1. GİRİŞ	1
1.2. Kavramsal Çerçeve.....	3
1.2.1. Korunan Alanlar	3
1.2.1.1. Dünyada Korunan Alanların Durumu	4
1.2.1.2. Türkiye’de Korunan Alanların Durumu	6
1.2.1.3. Korunan Alanların Yönetimi ve Halkın Katılımı	8
1.2.1.4. Biyosfer Rezervi.....	9
2. MATERYAL VE YÖNTEM	11
2.1. Materyal	11
2.1.1. Camili Biyosfer Rezerv Alanının Tanıtımı.....	11
2.1.1.1. Camili Yöresinin Flora Çeşitliliği	12
2.1.1.2. Camili Yöresinin Fauna Çeşitliliği.....	13
2.1.1.3. Camili Biyosfer Rezerv Alanında Yer Alan Köyler	13
2.1.1.3.1. Camili Köyü	13
2.1.1.3.2. Düzenli Köyü	14
2.1.1.3.3. Efeler Köyü	15
2.1.1.3.4. Kayalar Köyü	15
2.1.1.3.5. Maral Köyü	16
2.1.1.3.6. Uğur Köyü	17
2.2. Yöntem	17
2.2.1. Örneklem Büyüklüğünün Hesaplanması	18

2.2.2.	İstatistiksel Değerlendirmede Kullanılan Yöntem	19
2.	BULGULAR VE TARTIŞMA.....	20
3.1.	Çalışmanın Yürütüldüğü Köylerin Sosyo Ekonomik Yapısı	20
3.1.1.	Demografik Özellikleri	20
3.1.1.1.	Yaş	20
3.1.1.2.	Cinsiyet.....	20
3.1.1.3.	Eğitim	21
3.1.1.4.	Meslek	21
3.1.1.5.	Gelirleri Düzeyi.....	22
3.1.2.	Beslenen Hayvan Sayısı	22
3.1.3.	Köyde Kalma Süresi	23
3.1.4.	Göç Konusundaki Düşünceler	23
3.2.	Araştırma Alanında Geçim ve Üretim Faaliyetleri	24
3.2.1.	Geçim Faaliyetleri	24
3.2.2.	Üretimde Devlet Desteği.....	25
3.2.3.	Köylerde Yaşanan Sorunlar	25
3.2.4.	Yıllık Odun Tüketimi	26
3.2.5.	Ormanda Çalışma Durumu	27
3.2.6.	Orman Ürünlerini Kullanım Sıklıkları ve Kullanım Amaçları	28
3.3.	Biyosfer Rezerv Alanıyla İlgili Verilerin Değerlendirilmesi	29
3.3.1.	Orman Köylüsünde Camili Biyosfer Rezervinin Algısı	29
3.3.2.	Biyosfer Rezerv Kavramının Öğrenildiği Kaynak.....	30
3.3.3.	Yörenin Biyosfer Rezerv Alanı İlan Edilmesi ile İlgili Görüşleri.....	30
3.4.	Köy Muhtarlarının Biyosfer Rezerv Alanının Yönetimindeki Rollerini	39
4.	SONUÇ VE ÖNERİLER.....	44
	EKLER.....	49
	KAYNAKLAR	56
	ÖZGEÇMİŞ	60

ÖZET

KORUNAN ALANLARIN ORMAN KÖYLÜSÜNÜN KALKINMASINA KATKISI VE YÖNETİME KATILIM (CAMİLİ BİYOSFER REZERV ALANI ÖRNEĞİ)

Dünyanın var oluşundan beri insan doğanın bir parçası olmuştur. İnsan doğadan sürekli yararlanmış ve yaralanma gittikçe artan bir baskıya dönüşmüştür. Bu nedenle zaman içerisinde dünyada doğanın korunması gerektiği düşüncesi ortaya çıkmıştır. Hem Dünya’da ve hem de Türkiye’de doğa çıkarılan kanunlar ile korunmaya çalışılmaktadır. Ancak doğayı korurken doğayla iç içe yaşayan yöre halkını göz ardı edilmemelidir. Yerel halk ve korunan alanlar bir bütün olarak ele alınmalıdır. Bu nedenle yerel halka yani orman köylülerine destek olacak yasal düzenlemeler yapılmıştır.

Bu çalışma korunan alanların orman köylüsünün kalkınmasına katkısı ve bu alanların yönetimine katılımını belirlemek amacıyla yapılmıştır. Çalışma birçok ulusal ve uluslararası koruma statüsüne sahip Artvin ili Borçka ilçesine bağlı Camili Biyosfer Rezerv Alanında gerçekleştirilmiştir. Çalışma kapsamında, alanla ilgili kaynakça taraması yapılmıştır. Ayrıca, yerel halkın yönetime olan katılımlarını belirlemek için yöre halkıyla anket çalışması yapılmıştır. Elde edilen veriler SPSS 22.0 programıyla analiz edilmiş ve yorumlanmıştır.

Çalışma sonucunda yörede ağırlıklı olarak orta yaş üstü, ortaokul mezunu, çiftçi olan kişilerin ikamet ettiği belirlenmiştir. Halkın geçim kaynağı ağırlıklı olarak çiftçilik ve ekoturizmdir. Yörenin öneminin anlaşılmış olmasının yöredeki göç durumunu tersine çevirdiği görülmektedir. Korunan alanlar çevresinde yaşayan yerel halkın bu alanların yönetimi ile ilgili kararlarda söz sahibi olmadıkları ve kendilerine konuyla ilgili herhangi bir bilgilendirme yapılmadığı tespit edilmiştir. Korunan alanların daha etkin, daha verimli ve sürdürülebilir yönetimi için yöre halkının katılımını sağlamak ve birlikte hareket etmenin doğal kaynakların yönetimi için çok daha faydalı olacağı belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Artvin, Biyosfer Rezerv Alanı, Korunan Alan, Doğa Orman Köylüsü, Kırsal Kalkınma

SUMMARY

CONTRIBUTION OF PROTECTED AREAS TO FOREST VİLLAGER DEVELOPMENT AND PARTICIPATION IN MANAGEMENT (EXEMPLAR OF CAMİLİ BIOSPHERE RESERVE AREA)

Since the existence of the world, man has been a part of nature. Human beings have constantly benefited from nature, and injury has increasingly transformed into pressure. For this reason, the idea that nature must be protected in the world has emerged over time. By enacting the laws, the nature is being protected. However, while preserving the nature, it is necessary not to ignore the local people living with nature. Therefore, laws have been enacted in order to protect forest villagers. Forest villagers and protected areas should always be considered as a whole.

This study was conducted to determine the contribution of protected areas to the development of forest villagers and their participation in management. The study was carried out in Camili Biosphere Reserve Area of Borcka district of Artvin province which has many national and international conservation status. In the scope of the study, the bibliography was searched. In addition, a survey was conducted with local people to determine the contribution of local people to the management. The data obtained were analyzed and interpreted with SPSS 22.0 program.

As a result of the study, it was determined that the people living in the region were mostly middle-aged, secondary school graduates and farmers. The livelihood of the people is mainly farming and ecotourism. Understanding the importance of the region seems to reverse the migration situation in the region. It was found that the local people living in the protected areas did not have a say in the decisions regarding the management of these areas and that they were not informed about the issue. It is determined that the participation of the local people and acting together will be more beneficial for the management of natural resources for the more effective, more efficient and sustainable management of the protected areas.

Keywords: Artvin, Biosphere Reserve Area, Protected Area, Nature,

Forest Villager, Rural Development

TABLolar DİZİNİ

	<u>Sayfa No</u>
Tablo 1. Türkiye’de Korunan Alanlar.	8
Tablo 2. Camili köyünün yıllara göre nüfus dağılımı.	14
Tablo 3. Düzenli köyünün yıllara göre nüfus dağılımı.	15
Tablo 4. Efeler köyünün yıllara göre nüfus dağılımı.	15
Tablo 5. Kayalar köyünün yıllara göre nüfus dağılımı.	16
Tablo 6. Maral köyünün yıllara göre nüfus dağılımı.	16
Tablo 7. Uğur köyünün yıllara göre nüfus dağılımı.	17
Tablo 8. Ankete katılan katılımcıların yaş aralıkları.	20
Tablo 9. Araştırmaya katılanların cinsiyet dağılımı.	21
Tablo 10. Katılımcıların eğitim durumu.	21
Tablo 11. Meslek grupları.	22
Tablo 12. Gelir düzeyi.	22
Tablo 13. Araştırma alanında beslenen hayvan sayıları.	23
Tablo 14. Katılımcıların köylerde ikamet süresi.	23
Tablo 15. Köyden göç etme durumu.	24
Tablo 16. Katılımcıların geçimlerini sağlamak için yaptıkları faaliyetler.	24
Tablo 17. Üretilen ürünlerin devlet tarafından desteklenmesi.	25
Tablo 18. Köylerde yaşanan mevcut sorunlar.	25
Tablo 19. Yıllık odun tüketimi.	26
Tablo 20. Ev ısıtmasında kullanılan yakacak türü.	26
Tablo 21. Su ısıtmasında kullanılan yakacak türü.	27
Tablo 22. Yemek pişirmede kullanılan yakacak türü.	27
Tablo 23. Köy halkından son yıllarda orman bakımı, ağaçlandırma, erozyon kontrolü böceklerle mücadele vb. faaliyetlerde çalışma.	28
Tablo 24. Orman ürünleri kullanım amaçları.	28
Tablo 25. Toplam arazinin kullanım amacı.	29
Tablo 26. Katılımcılar için Biyosfer rezervin ifade ettiği anlam.	29
Tablo 27. Biyosfer rezerv kavramı nereden duyuldu.	30
Tablo 28. Yörenin biyosfer rezervi ilan edilmesinden memnuniyet.	31
Tablo 29. Köy için yapılan çalışmaların olup olmadığı.	31

Tablo 30. Köy için yapılan çalışmaların yeterlilik durumu.....	31
Tablo 31. GEF-2 uygulama alanı projesi yörenin kalkınmasına etkisi.	32
Tablo 32. Yapılan çalışmalar esnasında çatışma olup olmadığı.	32
Tablo 33. Yaşanan çatışmaların nedenleri.	33
Tablo 34. Camili Biyosfer Rezerv Alanı için Devlet-köy halkı iş birliği ile yapılan çalışma var mı?.....	33
Tablo 35. Camili Biyosfer Rezerv Alanını yönetimi için sizin isteğinizle Devlet tarafından oluşturulan heyetler var mı?	34
Tablo 36. Köy muhtarlarının yetkililerle yaptığı görüşmeler olumlu olmuş mudur? .	34
Tablo 37. Camilinin Biyosfer Rezerv Alanı ilan edilmesinden sonra tanınan haklar olumlumu olmuştur olumsuz mu?	35
Tablo 38. Camili Yöresinin Biyosfer Rezerv alanı ilan edilmesi ormanlardan faydalanmayı kısıtladı mı?	35
Tablo 39. Sorun yaşanan kamu kurumları.....	36
Tablo 40. Camili yöresi Biyosfer rezerv alanı ilan edildikten sonra yörede yaşanan olayların olumlu veya olumsuz yönlerinin değerlendirilmesi.	38
Tablo 41. Biyosfer rezervinin korunması ve gelişmesine katılım	38
Tablo 42. Biyosfer rezerv alanı ile ilgili kararlarda etkin olan kişiler veya kurumlar	39
Tablo 43. Korunan alanların yönetiminde sorumlu kuruluşlar.....	39
Tablo 44. Köy muhtarlarının köylerinde ortalama görev süreleri	40
Tablo 45. Köylerin ilçeye uzaklıkları ve ne kadar sürede ilçeye ulaşıldığı.....	40
Tablo 46. Biyosfer Rezerv alanı ile ilgili görüşülen kurum.	41
Tablo 47. Köyde Biyosfer Rezerv alanında ile ilgili yapılan çalışmalara katılım sağlanıyor mu?	41
Tablo 48. Korunan alanlar konusunda yerel idarelerin etkinlik durumu	42
Tablo 49. Köylünün Biyosfer Rezerv alanıyla ilgili sorunlarının çözümünde hangi kurum ne kadar muhtarlara yardımcı oluyor.....	42
Tablo 50. Yöre halkının yörenin Biyosfer Rezerv alanı ilan edilmesinden nasıl etkilendiler	42
Tablo 51. Köylünün yaşadığı temel sorunlar sorusuna verilen cevaplar.....	43

ŞEKİLLER DİZİNİ

	<u>Sayfa No</u>
Şekil 1. Anket çalışmasından bir görüntü.	11
Şekil 2. Arıcılık faaliyetlerine ait görüntü.....	12
Şekil 3. Camili yöresine genel bir bakış	14
Şekil 4. Anket çalışmasından görüntüler	19

KISALTMALAR DİZİNİ

UNESCO	Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü
GEF-II	Biyolojik Çeşitlilik ve Doğal Kaynak Yönetimi Projesi
DPT	Devlet Planlama Teşkilatı
DKMP	Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü
IUCN	Dünya Doğayı Koruma Birliği
WWF	Dünya Doğayı Koruma Vakfı
ha	Hektar
GEF	Küresel Çevre Fonu
MaB	Man and Biosphere (İnsan ve Biyoküre Programı)
PTT	Posta ve Telgraf Teşkilatı

1. GENEL BİLGİLER

1.1. GİRİŞ

Dünyanın varoluşundan beri insanoğlu doğanın dolayısıyla orman ekosisteminin bir parçası olmuştur. İlk insan yaşamı, yaşamaya en uygun ortam olan ormanda başlamış ve tümüyle ormanın sağladığı olanaklara bağlı kalmıştır. Yani, insan önceleri ormanı barınma, beslenme, korunma gibi amaçlarla kullanmıştır (Akesen ve Ekizoğlu, 2010). Tarımın başlaması ve yerleşik hayata geçiş ile bu zarar giderek artmıştır. Ormana en fazla zarar vermenin başlangıcı Sanayi Devrimi olmuştur. Modern ve bilimsel ormancılığın doğuşu 19. yüzyılda olmuş ve gelişmiştir. Bilimsel ormancılığın doğmasıyla korunan alan kavramı ortaya çıkmıştır. Doğayı koruma, insan ve doğa arasındaki uyum yasalar yoluyla sağlanmaya çalışılmış, bu da korunan alan kavramını ortaya çıkarmıştır. Dünyadaki karasal alanların %14,3'ü koruma altında iken, Türkiye'deki karasal alanların toplam %8,9'u koruma altındadır (URL-1).

İnsanoğlu dünya üzerinde var olduğu günden bu yana orman kaynaklarından isteyerek veya istemeyerek faydalanmış ve faydalanmaya da devam edecektir. Bu faydalanmanın sürdürülebilir bir şekilde olması gerekmektedir.

Günümüzde gelişen teknoloji, eğitim seviyesinin artması, çevresel sorunların önem kazanması, resmi ve özel kuruluşların doğaya verdiği önemi gittikçe arttırmıştır. Sonuç olarak da doğayı korumanın önemi için yapılan çalışmalar çoğalmış insanoğlu daha bilinçli hale gelerek doğayı korumaya özen göstermiştir. Bu da dünyada ve Türkiye'de çevresel ormancılık anlayışının önemli ölçüde arttığını göstermektedir (Pak ve Berber, 2011).

İnsan ile orman arasında, tarihin ilk devirlerinden beri süregelen bir ilişki söz konusudur. Bu ilişki, toplumda meydana gelen hukuki, ekonomik ve sosyal gelişmelere bağlı olarak, orman kavramının devirden devire ve memleketten memlekete değişmesine neden olmaktadır. İnsanlar ve ormanların; etkileyen, etkilenen ya da hem etkileyen hem de etkilenen unsur olma özellikleri hiçbir zaman değişmemiştir (Türker ve ark. ,2002). Doğal kaynaklar içerisinde önemli bir yere sahip olan ormanların yönetilmesi ve planlanması önemlidir. Bu da orman kaynaklarının

yönetiminden sorumlu olan kurumlar ile bu kaynaklardan fayda sağlayan sektörler ve insanlarla birlikte katılımcı yaklaşımı gerektirmektedir. Orman kaynakları ile etkileşimde bulunan insanların sosyo ekonomik yapılarının farklı olması, ihtiyaç ve beklentilerinin farklılığı katılımcı yaklaşımın gerekliliğini gösteren önemli faktörlerin başında gelmektedir.

Uluslararası ormancılık toplantılarının genelinde ormancılığın ana sorunları olarak ormanlardan sağlanan her türde mal ve hizmete olan ihtiyacın giderek artması, ormanlara gereken önemin verilmemesi, orman köylü iş birliğinin yeterli olmaması ve ormancılıkla ilgili kurumların yetersiz olması yer almaktadır. Ormanın ve orman kaynaklarının öneminin anlaşılmasında, önemsenmeyen bir faaliyet alanı olarak görülmesi ve benzeri temel sorunlardan dolayı orman kaynaklarının korunması gibi durumlar çözümlenememektedir. Dünyada yaşayan tüm canlı ve cansız varlıkların yaşamını etkileyen temel etkenlerin başında orman ekosistemi gelmektedir (Türker ve Yılmaz, 2010).

İnsanoğlu doğal kaynakları hiç tükenmeyecekmiş gibi kullandığından dolayı doğal yaşamın dengesini bozulmuş ve tüm canlılar için büyük tehditler oluşmasına neden olmuştur. Dünya üzerinde günümüz anlamında doğa koruma bilinci 1960'lı yıllarda başlayan çevre bilinciyle ön plana çıkmıştır. Ülkemizin coğrafi konumu nedeniyle flora ve fauna çeşitlilik göstermektedir. Bu da tehlike altındaki türlerin çok olması anlamına ve de korunmaları için yasalar ile önlem alınması anlamına gelmektedir (Yücel ve Babuş, 2005).

Geçmişte korunan alanlar insanların faaliyetlerinin yasaklandığı yerlerdi. Günümüzde ise korunan alan deyince akla görsel olarak göze hitap eden, toplumun ruhsal ve fiziksel ihtiyaçlarını karşılayan ve katkıda bulunan alanlar gelmektedir (Surat ve ark., 2014). Ancak bu düşünce korunan alan politikalarının korumadan çok kullanmaya kaymasına neden olmuştur (Atmış, 2018). Bu yüzden korunan alanların korunması ve katılımcı bir şekilde yönetimi gittikçe daha da önem kazanmaktadır.

Günümüzde insanın ormana zarar vermeden hem koruma hem de orman kaynaklarından faydalanması için birçok bilimsel çalışma yapılmaktadır. Biyosfer rezervi kavramı koruma-kullanma dengesinin uygulandığı korunan alanlar olarak ifade edilmekte olan yeni bir kavramdır. Biyosfer rezervi; "uluslararası öneme sahip

ve UNESCO'nun İnsan ve Biyoküre Programı içerisinde yer alan karasal ve/veya kıyı ekosistemlerine sahip alanlardır". Biyosfer rezervleri; biyolojik çeşitliliğin korunması, ekonomik kalkınma ve kültürel değerlerin devamlılığı arasındaki çatışmaların sürdürülebilir bir şekilde çözülmesine dönük temel bir yaklaşımdır (Zal, 2006).

Günümüzde, doğal kaynakların yönetiminde katılımcılık ve sürdürülebilirlik vazgeçilmez temel ilkeler olarak dikkat çekmektedirler. Katılımcılık kullanıldığı alana ve kullanım amacına göre farklı şekillerde tanımlanabilmekle birlikte ormancılık gibi çok sayıda kuruluş ve kişi ile etkileşim halinde olunan sektörlerde ağırlıklı olarak halkın katılımı olarak ifade edilmektedir (Öztürk ve Türker, 2005).

Birleşmiş Milletler Çevre ve Kalkınma Konferansı'nın hızlandırdığı uluslararası süreçte, sürdürülebilir kalkınma ve sürdürülebilir orman yönetimi, orman kaynaklarının yönetiminde izlenilmesi gereken en temel politikalar olarak benimsenmiştir. Bu kapsamda, orman kaynaklarının ekonomik kapsamının yanı sıra ekolojik ve sosyal kapsamları üzerinde de durulmuştur. Orman kaynaklarının yönetiminde etkinliği sağlamak amacı ile; yerli halk ve orman içinde yaşayanlar başta olmak üzere tüm ilgi ve çıkar gruplarının karar ve uygulama süreçlerine tam katılımının sağlanması, yerli halk ve orman içinde yaşayanların haklarının, kültürlerinin ve kimliklerinin desteklenmesi, etki ve çıkar grupları arasındaki çatışmaların azaltılması gerektiği vb. hususlar üzerinde önemle durulması gerektiği ifade edilmiştir (Durusoy ve Türker, 2003).

Çalışma alanı olarak seçilen Camili havzası (Macahel) içerisinde barındırdığı kaynaklar ile hem ulusal hem de uluslararası öneme sahiptir. Alan yönetim planının onaylanmamasından dolayı resmi olarak koruma statüsüne sahip değildir. Bu nedenden dolayı çalışma alanı olarak Camili Biyosfer Rezerv alanı tercih edilmiştir.

1.2.Kavramsal Çerçeve

1.2.1. Korunan Alanlar

Dünya Doğayı Koruma Birliği (IUCN) korunan alanları; "Doğanın ve ilişkili ekosistem servisleri / hizmetleri ve kültürel değerlerin uzun vadeli korunması amacıyla açıkça tanımlanmış coğrafi sınırları olan, tanınmış, adanmışlık içeren ve yasal veya diğer etkin yöntemlerle yönetilen alandır" şeklinde tanımlamıştır (IUCN, 1994).

Dünya nüfusunun hızla artması, sanayileşme ve şehirleşme hareketleri ve yanlış arazi kullanımını ile aşırı tüketim isteği doğal kaynaklar üzerine baskı oluşturmakta ve bu baskı giderek artan bir seyir göstermektedir. Doğal kaynaklar üzerinde oluşan baskının olumsuz sonuçları da insanlığı ve insanlığın geleceğini tehdit edecek bir boyuta doğru gitmektedir. Ortaya çıkan bu olumsuzlukları kaldırmak üzere doğal kaynakları bilimsel ilkelerle yönetmek ve kullanmak üzere planlı hareketlere başlanmıştır. Bu hareketlerden biri bazı doğal kaynakların “korunan alan” yapısı adı altında korunması ve gelecek kuşaklara aktarılması, düşüncesinin yerleştirilmesidir (Gümüş, 2004).

1.2.1.1. Dünyada Korunan Alanların Durumu

İnsanlar ilk önceleri doğayı korumak için değil de daha çok avlandıkları, ihtiyaçlarını giderdikleri alanları korumayı amaçlamışlardır. Dünya genelinde doğayı koruma olayı milattan önceki dönemlere dayanmaktadır. Hindistan'daki bazı ormanlar kutsal sayılarak imparator tarafından koruma altına alınmışlardır. Tamil Nadu Kutsal Korulukları da bunun en iyi örneği olmuştur. Hindistan imparatoru Asoka avcılıkla ilgili bazı hayvanların korunması için kurallar koymuştur (Krishna ve Sankar, 1997). Osmanlı İmparatorluğunun da Sarayın, Ordunun ve Donanmanın odun gereksinmelerini karşılamak bakımından bir kısım ormanları korumak için bazı tedbirlere yöneldiği bildirilmektedir (Özdönmez ve ark., 1996).

İngiltere de 1084 yılında koruma amacıyla İngiltere kralı bir arazi çalışması yaptırmıştır. Bu çalışma sonucunda tarım alanları, avcılık için ayrılan alanlar, verimli topraklar, balıkçılık ve ormanların değişimini içeren ve bu alanların ne kadar olduğunu belirleyen Domesday Book (Emlak Kitabı) isimli kitap yayınlanmıştır (Yücel, 1995). Meyve ağaçlarının korunması için Roma İmparatoru önlemler almıştır. 1250 yılında İngiltere'de de bazı yırtıcı kuş türlerinin (kartal, doğan, atmaca ve balıkçıl kuşlar) korunması istenmiştir (Ant ve Stipproweit, 1985).

Çıkarılan yasalar ile doğa koruma çalışmalarının yapılması, korunan alanların belirlenmesi ve bilimsel çalışmalar yapan uluslararası kuruluşların ortaya çıkması ilk olarak 19. ve 20. yüz yıllarda görülmektedir. Günümüz anlamında sürdürülebilir kalkınma anlayışı ve koruma-kullanma ilkesine bağlı kalarak dünya genelinde doğa koruma bilinci ise 1960'lı yıllarda başlamıştır (Yücel ve Babuş, 2005). Korunan alan kavramının geçtiği ilk yer 1933 yılında Londra'da düzenlenen ‘Uluslararası Flora ve

Faunanın Korunması Konferansı' olmuştur. Bu konferansta milli park, doğa rezervi, flora ve fauna rezervi ile avcılık ve toplama yasağına sahip rezerv olmak üzere dört korunan alan türü belirlenmiştir (IUCN, 1994).

Uluslararası düzeyde korunan alanlar ilgili kuruluşların başında 1946 yılında kurulan UNESCO (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization-Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü) gelmektedir. UNESCO 'nun da desteği ile 1948 yılında IUPN (International Union for Protection of Nature-Doğanın Korunması için Uluslararası Birlik) kurulmuştur. 1958 yılında IUCN (International Union for Conservation of Nature and Natural Resources-Uluslararası Doğa Koruma ve Doğal Hayatı Koruma Birliği) kurulmuş ve 1990 yılında kuruluşun adı "Dünya Doğayı Koruma Birliği" olarak değiştirilmiştir. Ancak dünya genelinde kuruluşun kısaltması olarak "IUCN" kullanılmaya devam edilmiştir. UNESCO ve IUPN tarafından 1948'de Fransa da düzenlenen "Doğa Koruma Konferansı" günümüzde de devam eden önemli organizasyonlardandır (Yeşil, 2016).

Dünyada ki korunan alanlar ile ilgili kuruluşlar koruma ile ilgili ihtiyaçlarını karşılayamaz hale gelmiştir. Bu durum dünyanın önde gelen korumacıların dikkatini çekmiş ve 1961 yılında Morges Manifestosu imzalanarak WWF (Dünya Doğayı Koruma Vakfı) kurulmuştur (URL-1).

Dünya ülkelerinin bugün uygulamaya koyduğu on koruma kategorisi olan "Bilimsel Rezevler, Milli Parklar, Doğa Anıtları, Doğa Koruma Rezervleri, Peyzaj Koruma Alanları, Kaynak Rezervleri, Antropolajik Rezevler, Çok Yönlü Kullanım Alanları, Biyosfer Rezervleri, ve Dünya Miras Alanları" 1972 yılında ABD de yapılan Dünya Milli Parklar Konferansı'nda belirlenmiştir (Yücel ve Babuş, 2005).

Dünya da bazı alanların korunması düşüncesi insanlık tarihi ile paralel gelmektedir. Korunan alanların yasal düzenlemelerle korunmaya başlanmasından sonra ABD de bulunan Yellowstone Milli Parkı 1872 yılında milli park olarak ilan edilmiştir. Daha sonraları diğer ülkelerde de geleceğe bir yatırım olarak gördükleri alanları korunan alan olarak hızla ilan edilmesini sağlamışlardır (Kurdoğlu, 2007).

1.2.1.2. Türkiye’de Korunan Alanların Durumu

Türkiye tarihi ve sosyal açılardan olduğu gibi biyolojik çeşitlilik açısından da büyük bir öneme sahip olan 37 ayrı bitki coğrafyası bölgesinden üçünün (Avrupa–Sibirya, Akdeniz ve İran–Turan) kesiştiği bölgede yer almaktadır. Ayrıca dünyada acil koruma altına alınması gereken biyolojik çeşitlilik açısından zengin 34 sıcak noktadan üçü de (Kafkasya, Akdeniz, İran-Anadolu) Türkiye’de bulunmaktadır. Bu özelliği ile Türkiye, Çin ve Güney Afrika ile birlikte, sınırları içinde üç sıcak nokta barındıran üç ülkeden biridir. Ayrıca Türkiye, endemik türleri ile kendi kuşağında biyolojik çeşitlilik açısından en önemli ülkelerden biridir (URL-2).

Toprak ile ilgili ilk hukuksal düzenleme Arazi Kanunnamesi ’dir. Arazi Kanunnamesi ile toprak ile ilgili yaşanan hukuksal karışıklığa son vermeye çalışılmıştır. Orman herkesin ortak malı sayılmıştır. Ormancılık çalışmalarını hukuksal yönde düzenlemek için Orman Nizamnamesi adıyla bir tüzük hazırlanmış ve 1870 yılında yürürlüğe konmuştur. Bu tüzükte ormanların korunmasına ve işletilmesine ilişkin birtakım esaslar yer almaktadır (Akıncı, 1996; Özdönmez ve ark., 1996).

Ülkemizde ormandan avlanma, bitki toplama gibi olayların sonu getirilememiş, bu da devletin doğayı koruması gerektiğini ortaya çıkarmıştır. Bu olaylar neticesinde 1937 tarihinde ormanların korunmasıyla ilgili maddeleri de içinde barındıran 3116 sayılı Orman Kanunu yayınlanmıştır (T.C. Resmî Gazete, 1937).

1924 yılında çıkartılan 504 sayılı “Türkiye’de Mevcut Bilumum Ormanların Fenni Usulü İdare ve İşletmeleri Hakkında Kanun” ile devlet ormanların koruyucu yararlarının önemini benimseyerek bazı ormanların “Muhafaza Ormanı” olarak ayrılmasını öngörmüştür (Duman ve Atmış, 2018). İlk muhafaza ormanı ise 1950 yılında İstanbul Belgrad Muhafaza Ormanı olmuştur (Teksöz ve ark., 2014).

Türkiye’de milli parklar gibi korunan alanlar ilk defa 31/08/1956 tarihinde yürürlüğe giren 6831 sayılı Orman Kanunu’nun 25. Maddesi ile ilan edilmeye başlanmıştır. Bu madde: “Orman Genel Müdürlüğü; mevkii ve özelliği dolayısıyla lüzum göreceği ormanları ve orman rejimine giren sahaları; bilim ve fennin istifadesine tahsis etmek, tabiatı muhafaza etmek, yurdun güzelliğini sağlamak, toplumun çeşitli spor ve dinlenme ihtiyaçlarını karşılamak, turistik hareketlere imkan vermek maksadıyla, milli parklar, tabiat parkları, tabiat anıtları, tabiatı koruma sahaları ve orman mesire yerleri

olarak ayırır, düzenler, yönetir ve gerektiğinde işletir veya işlettirir” (T.C. Resmî Gazete, 1956).

Günümüzde ise korunan alanlar 1983 yılında çıkan 2873 sayılı Milli Parklar Kanunu’na göre yönetilmektedir. Bu yasa ile “yurdumuzdaki milli ve milletlerarası düzeyde değerlere sahip milli park, tabiat parkı, tabiat anıtı ve tabiat koruma alanlarının seçilip belirlenmesine, özellik ve karakterleri bozulmadan korunmasına, geliştirilmesine ve yönetilmesine ilişkin esasları düzenlemek” amaçlanmıştır. 2873 sayılı Milli Parklar Kanunu’nun 2. Maddesine göre dört tane koruma statüsü bulunmaktadır. Bunlar milli park, tabiatı koruma alanı, tabiat parkı ve tabiat anıtıdır (T.C. Resmî Gazete, 1983).

Milli park: Bilimsel ve estetik bakımından, milli ve milletlerarası ender bulunan tabii ve kültürel kaynak değerleri ile koruma, dinlenme ve turizm alanlarına sahip tabiat parçalarıdır.

Tabiatı koruma alanı: Bilim ve eğitim bakımından önem taşıyan nadir, tehlikeye maruz veya kaybolmaya yüz tutmuş ekosistemler, türler ve tabii olayların meydana getirdiği seçkin örnekleri ihtiva eden ve mutlak korunması gerekli olup sadece bilim ve eğitim amaçlarıyla kullanılmak üzere ayrılmış tabiat parçalarıdır.

Tabiat parkı: Bitki örtüsü ve yaban hayatı özelliğine sahip, manzara bütünlüğü içinde halkın dinlenme ve eğlenmesine uygun tabiat parçalarıdır.

Tabiat anıtı: Tabiat ve tabiat olaylarının meydana getirdiği özelliklere ve bilimsel değere sahip ve milli park esasları dahilinde korunan tabiat parçalarıdır.

Türkiye’nin ilk milli parkı 1958 yılında ilan edilen Yozgat Çamlığı Milli Parkı’dır. Ülkemizdeki korunan alanların önemini turizm açısından vurgulamak için uluslararası düzeyde milli park planlaması uzmanları Türkiye’ye davet edilmiş ve çalışma yapmaları istenmiştir. Türk ve Amerikalı uzmanlarla birlikte 1969 ve 1970 yıllarda korunan bazı alanlar için “Milli Park Uzun Devreli Gelişme Planları” hazırlanmıştır (Yücel ve Babuş, 2005).

Türkiye’de korunan alanlar T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı’nın Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü tarafından yönetilmektedir. Türkiye’de bulunan korunan alanların bir kısmı ulusal mevzuata göre, bir kısmı da uluslararası

sözleşmelere göre korunmakta ve yönetilmektedir. 2018 yılı itibariyle Türkiye’de toplam 1599 adet korunan alan bulunmaktadır. Bu alanlar toplam 3.456.409 ha’dır (Tablo 1).

Tablo 1. Türkiye’de Korunan Alanlar.

YIL	2018	
	Sayısı (adet)	Alanı (ha)
Korunan Alan Statüleri		
Milli Park	44	866.684
Tabiat Parkı	243	106.453
Tabiatı Koruma Alanı	30	46.794
Tabiat Anıtı	112	7.488
Yaban Hayatı Geliştirme Sahası	81	1.172.421
Sulak Alanlar (Uluslararası Öneme Sahip)		
Mahalli Öneme Haiz Sulak Alanlar ⁽¹⁾	9	10.289
Ramsar Alanları ⁽¹⁾	14	184.487
Ulusal Öneme Haiz Sulak Alanlar ⁽¹⁾	48	714.133
Muhafaza Ormanları	55	251.519
Bal Ormanı		
Şehir (Kent) Ormanı	137	10.363
Gen Koruma Ormanları (in-situ)	312	42.329
Tohum Meşcereleri (in-situ)	317	41.992
Tohum Bahçeleri (ex-situ)	197	1.457
TOPLAM	1.599	3.456.409

Kaynak: URL-3

1.2.1.3.Korunan Alanların Yönetimi ve Halkın Katılımı

Koruma yönetimi korunan alan, korunan alanlardan faydalanma, korunan alanlarda yaşayan halkın kalkınması ve sürdürülebilirlik gibi geniş bir alanı kapsamaktadır. Dünya üzerinde milli park ve korunan alanlar farklı isim ve farklı statülerde bulunmaktadır. IUCN’nin belirlemiş olduğu gruplardan altı tanesi benzerlik göstermektedir (Kaplan, 2003).

IUCN’nin belirlemiş olduğu altı adet grup yönetim statüsü değildir. Koruma statülerinin birbirleriyle çakışmaması ve birbirlerini tamamlayacak özellikte olması için yönetim içerikleri açısından değerlendirmede kullanılabilecek bir rehberdir (Zeydanlı, 2008).

Korunan alanlara yatırım yapılırken köylülerin fikri alınmadan katılımı sağlanmadan yapılması korunan alanların yönetiminde yapılan en önemli yanlışlardan biridir.

Korunan alanlar, geçmişte yalnızca insan faaliyetlerinin yasaklandığı ya da sınırlandırıldığı alanlardı. Ancak salt bu yaklaşımla koruma, süreç içinde toplulukların alan içinde ve civarında yaşadıkları yerlerde başarılı sonuçlar ortaya koymamıştır. Bu durum, korunan alanlar için klasik ve merkezîyetçi koruma yaklaşımları yerine; yeni, daha etkili ve yerelden koruma ve planlama araçlarının gerekliliğini gündeme getirmiştir. Bu yaklaşım, bir planlamayı yani yönetime ilişkin kararların tüm ilgi gruplarının desteği ve paylaşımı ile alındığı katılımcı yönetim planlarını gerektirmektedir. Bu yeni yaklaşımla ortaya konan katılımcı yönetim planları, korunan alanların politika, strateji ve yönetim programlarını, sürdürülebilir kalkınma boyutu ile tanımlayan ve akılcı kullanımı sağlayan araçlardır (Güneş, 2011).

Orman-halk ilişkilerinin iyi düzeyde olması, hem halkın orman kaynaklarına yönelik ihtiyaçlarının optimal olarak karşılanması, hem de orman kaynaklarının sürdürülebilirlik ilkesi çerçevesinde yönetimi ve işletilmesi açısından önemlidir. Sağladıkları odun ve odun dışı orman ürünlerinin yanında, erozyonu önleme, iklim rejimi düzenleme, su ve oksijen üretme, rekreatif değerler yaratma gibi çevresel etkileri nedeniyle ormanlar, insanlar için ekonomik ve sosyal açıdan çok büyük değer taşıyan doğal kaynakların başında gelmektedir. Öte yandan gerek orman köylülerinin gerekse kentlilerin orman kaynaklarından olan beklentileri ise bu kaynaklar üzerindeki baskıyı oluşturmaktadır (Alkan ve ark., 2005)

1.2.1.4. Biyosfer Rezervi

Doğal kaynaklar ile bu kaynakların insanlar tarafından kullanımı arasında sürdürülebilir dengeli bir ilişki kurulması açısından UNESCO 1976 yılında İnsan ve Biyosfer Programı (MAB) başlatılmış ve Biyosfer Rezervleri Ağı kurulmuştur (UNESCO, 1996).

Tanım olarak Biyosfer Rezervi, *“Uluslararası öneme sahip ve karasal ve/veya kıyı ekosistemlerine sahip yerler olarak ve biyolojik çeşitliliğin korunması, ekonomik kalkınma ve kültürel değerlerin devamlılığı arasındaki çatışmaların sürdürülebilir bir şekilde çözülmesine dönük temel bir yaklaşımdır”* şeklinde ifade edilmektedir (UNESCO, 1996).

Biyosfer rezervlerinin üç temel işlevi vardır;

Koruma (Conservation); Genetik varyasyonların, türlerin, ekosistemlerin ve peyzajların korunmasına katkıda bulunmak,

Kalkınma (Development); Ekonomik kalkınmayı ve insan gelişimini sürdürülebilir şekilde sosyo-kültürel ve ekolojik olarak desteklemek,

Lojistik (Logistic Support); Yerel, ulusal ve küresel ölçekte doğa koruma ve kalkınma çabalarına dönük bilimsel araştırma, izleme, eğitim ve bilgi değişimini desteklemek (UNESCO, 1996).

UNESCO Dünya Biyosfer Rezervleri Ağı'nda 2019 yılı itibariyle 124 ülkeden 701 Biyosfer Rezervi bulunmaktadır. Türkiye'nin ilk ve tek Biyosfer Rezervi Artvin İli Borçka İlçesi sınırları içerisinde yer alan Camili Biyosfer Rezervidir (URL-4).

Biyosfer Rezervleri klasik doğa koruma anlayışından farklı olarak âdem-i merkezîyetçi, izole bir koruma anlayışından kurtulmuş, yerel halkı ve diğer ilgi gruplarını da dikkate alan, insan faaliyetleri ve doğal yapının uyumlaştırıldığı, koruma ve sürdürülebilir kalkınma yaklaşımlarının birlikte uygulanmaya çalışıldığı alanlardır. UNESCO MaB Sekreteryası tarafından 29/06/2005 tarihinde ilan edilen ve ülkemizin ilk ve tek Biyosfer Rezerv Alanı olan Camili Havzası; Artvin ili Borçka İlçesine bağlı olup, havzada 6 köyde bulunmaktadır. Bunlar Camili, Düzenli, Efeler, Kayalar, Maral ve Uğur köyleridir (İnanç, 2014).

2. MATERYAL VE YÖNTEM

2.1. Materyal

Araştırma alanı olarak Türkiye'nin ilk ve tek Biyosfer Rezerv Alanı olan Camili Biyosfer Rezerv Alanı seçilmiştir. Camili Biyosfer Rezerv Alanı (Macahel) havzasında yer alan Camili, Efeler, Kayalar, Maral, Uğur ve Düzenli köylerinde yaşayan orman köylülerinin içinde yaşadıkları korunan alanın yönetimindeki rolü incelenmiştir. Çalışmanın verileri konuyla ilgili yapılan çalışmalardan, literatür ve anket çalışmalarından oluşmaktadır. Alana ait veriler Artvin Orman Bölge Müdürlüğü ve orman işletme şefliklerinden temin edilmiştir. Şekil 1 de anket çalışmasından bir görüntü yer almaktadır.

Şekil 1. Anket çalışmasından bir görüntü.

2.1.1. Camili Biyosfer Rezerv Alanının Tanıtımı

Toplam alanı 25.395 ha olan Camili Havzası 29 Haziran 2005 tarihinde UNESCO tarafından Biyosfer Rezerv Alanı ilan edilmiştir. Bu alan Türkiye'nin ilk ve tek Biyosfer Rezerv Alanıdır. Alanı Gürcistan ve Türkiye arasında yer almakta olup, Artvin ilinin Borçka ilçesine bağlıdır. İlçeye olan uzaklığı 45 km'dir. Camili coğrafi konum olarak 41°20'49'' ve 41°31'32'' kuzey enlemleri ile 41°49'36'' ve 42°05'27'' doğu boylamları arasında bulunmaktadır. Türkiye'nin dağlık kuzeydoğu bölgesinde bulunmaktadır. Alanın önemli su kaynakları Uğur ve Efeler Dereleri ve kollarıdır.

Alanı batı, doğu ve gúney yönlerden saran dağlar doğal bir sınır oluşturarak diğer alanlardan ayırmaktadır. Camili havzası engebeli bir yapıya sahip olup rakımı 350' m'den 3415 m'ye kadar değişmektedir (Eminağaoğlu, 2012).

Alanda 1998 yılından beri 2873 sayılı Milli Parklar yasası ile korunan iki adet tabiatı koruma alanı bulunmaktadır. Bunlar Efeler Tabiatı Koruma Alanı (1453 ha) ve Gorgit (Çamdalı) Tabiatı Koruma Alanıdır (490 ha). Bu alanlar Tarım ve Orman Bakanlığınca yönetilmektedir. Efeler ve Gorgit tabiatı koruma alanlarında dünyanın en yaşlı ormanları bulunmaktadır. Bu ormanlarda bulunan ağaçların her biri birer anıt niteliği taşımaktadır. Havza 2001 yılında Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı tarafından Gen Koruma Alanı ilan edilmiştir. Bunun nedeni Saf Kafkas Arısının bozulmadan kaldığı tek alan olmasıdır (Aydın, 2010). şekil 2'de yörede yapılan arıcılık faaliyetlerine ait bir görüntü yer almaktadır.

Alanda 2000-2008 yılları arasında mülga Çevre ve Orman Bakanlığı tarafından Küresel Çevre Fonu (GEF) desteği ve hibe katkısıyla "Biyolojik Çeşitlilik ve Doğal Kaynak Yönetimi" projesi yürütülmüştür (Anonim, 2007).

şekil 2. Arıcılık faaliyetlerine ait görüntü.

2.1.1.1.Camili Yöresinin Flora Çeşitliliği

Artvin ve Borçka'yı çevreleyen alan, Holarktık bölge iğerisindeki Avrupa-Sibirya floristik bölgesinde ve Karadeniz bölgesinin (Öksin) Kolşik kısmı içerisinde yer alır. Biyosfer Rezervi içerisinde, 110 bitki familyası bulunmaktadır. Alanda 23 adet endemik bitki bulunmaktadır (Eminağaoğlu, 2012).

Bölgede dört çeşit flora bulunmaktadır, bunlar pteridophyta (eğreti bitkileri), gynospermae (açık tohumlular), dicotyledoneae (kapalı tohumlular) ve monocotyledoneae (tek çeneliler)'dir (DKMP, 2007).

2.1.1.2. Camili Yöresinin Fauna Çeşitliliği

Camili yöresinde fauna yapısı incelendiğinde iki dağılım görülmektedir. Bunlardan birincisi sucul fauna elemanları ikincisi ise karasal fauna elemanlarıdır. Sucul fauna elemanları balıklar olarak değerlendirilirken karasal fauna elemanları memelilerdir (ayı, tavşan çakal, tilki, sansar vb.). Sucul fauna elemanları (balıklar), kuşlar (Şahin, kızıl şahin, arı şahini, kaya kartalı, step kartalı,, kızıl akbaba, küçük bağırان kartal, büyük bağırان kartal, şah kartal, kara çaylak, saz delicesi, doğu atmacası, çakır kuşu, kısa parmak, gökdoğan, ipek kuyruk, dağ bülbülü, kızıl gerda, ak yanaklı baştankara, çam baştankarası, büyük baştan kara, sıvacı, orman tırmaşık kuşu, çit kuşu, dere kuşu, kuzgun, dağ ispinozu, karabaşlı iskele), ikiyaşayışlılar ve sürüngenler (kırmızı kurbağa, yaprak kurbağası, yeşil kurbağa, ok yılanı) ve böcekler olarak değerlendirilmiştir (DKMP, 2007).

2.1.1.3. Camili Biyosfer Rezerv Alanında Yer Alan Köyler

2.1.1.3.1. Camili Köyü

Camili köyü Camili nahiyesinin merkezi olduğundan resmi olarak havzanın merkez köyü olarak geçmektedir. Köyün eski adı Hertvistir. Bu kelime dar ve derin vadilerdeki derelerin suların birleşmesi anlamını taşımaktadır. Camili'de Efeler, Uğur ve Maral dereleri birleşmektedir. Günümüzde Camili köyü merkez köy konumunu korumaya devam etmektedir (URL-5).

Diğer köylere de hizmet veren sağlık ocağı, PTT acentesi, yatılı ilköğretim okulu, jandarma karakolu ve Camili Köyler Birliği Camili köyünde bulunmaktadır. Şekil 3 de Camili Yöresine ait genel bir görüntü yer almaktadır. TÜİK' ten alınan nüfus istatistiklerine göre Camili köyü nüfusu bazı yıllarda düşmesine rağmen 2007-2018 yılları arasında artış olduğu görülmektedir (Tablo 2).

Tablo 2. Camili köyünün yıllara göre nüfus dağılımı.

YILLAR	CAMİLİ KÖYÜ NÜFUSU (Kişi)
2007	159
2008	150
2009	163
2010	165
2011	171
2012	161
2013	175
2014	189
2015	178
2016	168
2017	166
2018	195

Kaynak: URL-6

Şekil 3. Camili yöresine genel bir bakış

2.1.1.3.2. Düzenli Köyü

Düzenli köyü yöreye gidildiğinde karşımıza çıkan ilk köydür. Eski adı “Zed(a)vake” yani “yukarıdaki düzlük” anlamındadır. Düzenli Köyü, coğrafi yapısı itibariyle Camili Köyü’ne kıyasla daha düz bir yapıya sahiptir (URL-5).

Düzenli köyünde 2007 yılında 211 kişi olan köy nüfusu 2018 yılında 226 kişiye ulaşmıştır (Tablo 3).

Tablo 3. Düzenli köyünün yıllara göre nüfus dağılımı.

YILLAR	DÜZENLİ KÖYÜ NÜFUSU (Kişi)
2007	211
2008	243
2009	226
2010	219
2011	226
2012	220
2013	233
2014	218
2015	214
2016	204
2017	209
2018	226

Kaynak: URL-6

2.1.1.3.3. Efeler Köyü

Köy coğrafi yapısı itibariyle yüksek kayalıkların üzerinde bulunmaktadır. Efeler köyünün eski adı olan Eprati yani büyük kayalıklar da buradan gelmektedir (URL-5).

Efeler köyünde ki nüfusta 2014 yılından 2017 yılına kadar bir düşüş olmasına rağmen 2018 yılında köy nüfusu tekrar artış göstermeye başlamıştır (Tablo 4).

Tablo 4. Efeler köyünün yıllara göre nüfus dağılımı.

YILLAR	EFELER KÖYÜ NÜFUSU (Kişi)
2007	150
2008	167
2009	158
2010	164
2011	184
2012	197
2013	185
2014	197
2015	194
2016	182
2017	171
2018	196

Kaynak: URL-6

2.1.1.3.4. Kayalar Köyü

Kayalar köyü coğrafi konumu itibariyle kayaların baş tarafında bulunmaktadır. Köyün eski ismi “Kva(e)bi(s)tav” yani “kayaların başı” buradan gelmektedir (URL-5).

Kayalar köyündeki nüfus 2007 yılında 30 kişi iken 2018 yılındaki nüfusun 85 kişi olduğu görülmektedir. Köylerde nüfus yıllar geçtikçe azalırken Kayalar köyünde aksine artış olmuştur (Tablo 5).

Tablo 5. Kayalar köyünün yıllara göre nüfus dağılımı.

YILLAR	KAYALAR KÖYÜ NÜFUSU (Kişi)
2007	30
2008	61
2009	66
2010	85
2011	83
2012	69
2013	73
2014	69
2015	79
2016	84
2017	72
2018	85

Kaynak: URL-6

2.1.1.3.5. Maral Köyü

Maral köyü Camili köyünden sora gelmektedir, köy eski ismi olan Mindiyet (bitişik, yakın, komşu yöre) ismini buradan almaktadır (URL-5).

Maral köyünde ki nüfus ta 2007 yılı ile 2018 yılı arasında sürekli olmayan bir artış görülmektedir (Tablo 6).

Tablo 6. Maral köyünün yıllara göre nüfus dağılımı.

YILLAR	MARAL KÖYÜ NÜFUSU (Kişi)
2007	196
2008	294
2009	271
2010	262
2011	247
2012	237
2013	268
2014	256
2015	234
2016	226
2017	226
2018	281

Kaynak: URL-6

2.1.1.3.6. Uğur Köyü

Uğur köy Maral köyü ile bitişik konumdadır. Eski ismi olan “Akriya” yani “ekli, bitişik” i buradan almaktadır (URL-5). Uğur köyünde ki nüfus bazı yıllarda düşmesine rağmen 2007-2018 yılları arasında artış olduğu görülmüştür (Tablo 7).

Tablo 7. Uğur köyünün yıllara göre nüfus dağılımı.

YILLAR	UĞUR KÖYÜ NÜFUSU (Kişi)
2007	198
2008	197
2009	191
2010	227
2011	225
2012	234
2013	228
2014	219
2015	205
2016	188
2017	174
2018	253

Kaynak: URL-6

Köylerde genelde köyden kente göç olurken Camili Biyosfer Rezerv Alanındaki köylerde aksine köye dönüş olduğu görülmektedir.

2.2.Yöntem

Bu çalışma yapılırken kaynak olarak çalışma konusu ile ilgili yapılan projeler, araştırmalar, makaleler ve kitaplar taranmıştır. Çalışmada kullanılmak üzere hazırlanan anketlerde Türkiye de benzer amaçla ele alınan çalışmalar incelenmiştir. Anketler araştırma bölgesinin özelliklerine göre hazırlanmıştır. Anket sorularının hazırlanma esnasında Aydın, 2010 ve Albayrak, 2010 tarafından yapılan yüksek lisans tez çalışmalarından yararlanılmıştır. Yapılan çalışmada köy halkına (Ek-1) ve muhtarlara ayrı anket soruları (Ek-2) hazırlanmıştır.

Köy halkı için hazırlanan anket 36 sorudan ve 4 ana bölümden oluşmaktadır.

Birinci bölümde, genel bilgiler başlığı altında ankete katılan katılımcıların yaş, cinsiyet eğitim, meslek gibi demografik özellikleri, besledikleri hayvan sayıları, köyde kalma süresi ve göç konusundaki düşünceleri hakkında bilgi toplanmak amaçlanmıştır. Genel bilgiler bölümü toplamda 10 sorudan oluşmaktadır.

İkinci bölümde, araştırma alanının genel özellikleri başlığı altında ankete katılan katılımcıların yaşadıkları mevcut sorunlar, ihtiyaçlarını nasıl karşıladıkları, alanın devlet tarafından desteklenip desteklenmediği gibi konular hakkında bilgi toplanmak amaçlanmıştır. Araştırma alanının genel özellikleri bölümü 9 sorudan oluşmaktadır.

Üçüncü bölümde, Camili Biyosfer Rezerv Alanı başlığı altında ankete katılan katılımcıların Biyosfer Rezerv kavramını bilip bilmedikleri, biliyorlarsa neşeden öğrendikleri, bundan memnun olup olmadıkları gibi konular hakkında bilgi toplanmak amaçlanmıştır. Biyosfer Rezerv Alanı bölümü 16 sorudan oluşmaktadır.

Dördüncü bölümde, köy halkının alanın Biyosfer Rezerv Alanı ilan edildikten sonra karşılaştıkları olumlu veya olumsuz olaylar hakkında bilgi toplanmak amaçlanmıştır. Bu bölüm “Çeşitli Yargılara İlişkin Görüşler bölümü” olarak sınıflandırılmıştır ve 1 sorudan oluşmaktadır.

Köy muhtarları için hazırlanan ankette ise toplamda on beş soru sorulmuştur. Bu sorular alanın Biyosfer Rezerv Alanı ilan edildikten sonra karşılaştıkları olumlu veya olumsuz olaylar, alanla ilgili sorunları hangi kurumla çözdükleri ve alanda sıkça karşılaştıkları sorunlar gibi konular hakkında bilgi toplamak amaçlanmıştır.

2.2.1. Örneklem Büyüklüğünün Hesaplanması

Alanda yürütülen anket çalışmalarında, Camili (Macahel) havzasındaki Camili, Efeler, Kayalar, Maral Uğur ve Düzenli köylerine gidilerek, köylülere yüz yüze anket yöntemi uygulanmıştır. Anket uygulanan bireyler rastgele belirlenmiştir. 2018 TÜİK verilerine göre Camili havzasının nüfusu 1236 kişiden oluşmaktadır. Ana evrenin belirlenmesini takiben; $n \geq \frac{Z^2 N P Q}{ND^2 + Z^2 P Q}$ (Orhunbilge, 2000) formülünden yararlanılarak örneklem büyüklüğü belirlenmiştir. Formülde; N: Ana kütle, Z: Güven katsayısı (%95 güven düzeyi için 1,96), P: Ölçmek istediğimiz özelliğin ana kütlede bulunma ihtimali (0,5), Q: 1-P (Bulunma ihtimali), D: Kabul edilen örnekleme hatası (0,10), n: Örnek büyüklüğü olmaktadır.

Yapılan hesaplamalar sonucunda,

$$n \geq \frac{(1,96)^2 \times 1236 \times 0,5 \times 0,5}{1236 \times (0,10)^2 + (1,96)^2 \times 0,5 \times 0,5}$$

$n \geq 89$ kişi olarak bulunmuştur.

Buna göre, anket çalışmasına katılan kişilerin tüm sorulara kaliteli cevap veremeyeceği de düşünülerek çalışmanın sonuçlarının verimliliğini ve kalitesini arttırmak için 112 kişiyle anket çalışması gerçekleştirilmiştir. Anket alışması örnekleme yöntemiyle yöre halkını temsil ettiğine inanılan Camili (Macahel) havzasındaki Camili köyünde 20 kişi, Efeler köyünde 20 kişi, Maral köyünde 20 kişi, Uğur köyünde 20 kişi, Düzenli köyünde 20 kişi ve Kayalar köyünde de 12 kişi olmak üzere toplamda 112 kişiyle anket çalışması gerçekleştirilmiştir.

2.2.2. İstatistiksel Değerlendirmede Kullanılan Yöntem

Araştırmanın amacına ulaşmak için anket çalışmasıyla elde edilen verilerin zmlemesi aşamasında yüzde analizi yöntemi kullanılmıştır. Ankete ilişkin bilgiler, SPSS 22.00 paket programı yardımıyla, frekans incelemesi yapılarak, örnek büyüklüğü içerisinde bulunma sayısı ve yüzde oran şeklinde sonuçlar elde edilmiştir. Ayrıca, şekil 4'te anket çalışmalarından görüntüler yer almaktadır.

şekil 4. Anket çalışmasından görüntüler

3. BULGULAR VE TARTIŞMA

Bu kısımda anket çalışması sonucunda elde edilen verilere ve değerlendirmelere yer verilmiştir.

3.1.Çalışmanın Yürütüldüğü Köylerin Sosyo Ekonomik Yapısı

3.1.1. Demografik Özellikleri

3.1.1.1. Yaş

Katılımcıların %25'i 36-45 yaş arası, %22'si 26-35 yaş arası, %20'si 56-65 yaş arası, %19'u 46-55 yaş arası, %8'i 66 yaş ve üstü aralığında ve %6'sı ise 18-25 yaş aralığında bulunmaktadır (Tablo 8).

Alanda yaşayan köylülerin çoğunluğunun yaşı 36-45 yaş arasında bulunmaktadır, bu da alanda orta yaştaki insanların ağırlıkta olduğunu göstermektedir.

Tablo 8. Ankete katılan katılımcıların yaş aralıkları.

Köyler	18-25 Yaş		26-35 Yaş		36-45 Yaş		46-55 Yaş		56-65 Yaş		66 ve üstü Yaş	
	Kişi	%	Kişi	%	Kişi	%	Kişi	%	Kişi	%	Kişi	%
Düzenli	3	15	5	25	1	5	4	20	4	20	3	15
Camili	3	15	5	25	6	30	3	15	3	15	-	-
Efeler	1	5	2	10	5	25	6	30	4	20	2	10
Maral	-	-	2	10	6	30	3	15	5	25	4	20
Uğur	-	-	9	45	5	25	1	5	5	25	-	-
Kayalar	-	-	2	17	4	33	4	33	2	17	-	-
Toplam (N)	7		25		27		21		23		9	
%	6		22		25		19		20		8	

3.1.1.2. Cinsiyet

Araştırmaya cinsiyet dağılımına göre %80 erkek, %20 kadın katılımcı katılmıştır (Tablo 9). Alanda erkek nüfus ağırlık göstermektedir.

Tablo 9. Araştırmaya katılanların cinsiyet dağılımı.

Köy adları	Erkek (Kişi Sayısı)	Kadın (Kişi Sayısı)	Toplam (Kişi Sayısı)
Düzenli	14	6	20
Camili	19	1	20
Efeler	17	3	20
Maral	12	8	20
Uğur	16	4	20
Kayalar	11	1	12
Toplam (N)	89	23	112
%	80	20	100

3.1.1.3.Eğitim

Katılımcıların %39'u lise mezunu, %38'i ilköğretim ya da ilkokul mezunu, %10'u lisans, %6'sı okuma yazma biliyor ancak okul bitirmemiş, %5'i okuma yazma bilmiyor ve %2'sinin ise ön lisans mezunu olduğu görülmüştür. Bu da göstermektedir ki alanda yaşayan köylülerin %95'lik kısmı okuma yazma bilmekte ve eğitime önem verilmektedirler (Tablo 10).

Tablo 10. Katılımcıların eğitim durumu.

Eğitim durumu	Düzenli (Kişi)	Camili (Kişi)	Efeler (Kişi)	Maral (Kişi)	Uğur (Kişi)	Kayalar (Kişi)	Toplam (N)	%
Okuma/ yazma bilmiyor	2	-	-	2	1	1	6	5
Okuma/ yazma biliyor ancak okul bitirmemiş	-	1	-	4	1	1	7	6
İlköğretim/İlkokul	7	5	12	9	4	5	42	38
Lise	8	8	7	5	13	2	43	39
Ön lisans	-	1	-	-	1	1	3	2
Lisans	3	5	1	-	-	2	11	10
Lisansüstü	-	-	-	-	-	-	-	-
Toplam (N)	20	20	20	20	20	12	112	

3.1.1.4. Meslek

Katılımcıların %33'ünün çiftçi, %21,5'inin işçi, %18'inin ev hanımı, %14,5'inin diğer meslek gurupları (şoför, esnaf, gibi), %5'inin emekli, %4,5'inin ise öğrenci ve %3,5'inin memur olduğu görülmüştür. Alanda ağırlıklı olarak çiftçilik yapılmaktadır (Tablo 11).

Tablo 11. Meslek grupları.

Köyler	Çiftçi (Kişi)	Memur (Kişi)	İşçi (Kişi)	Ev hanımı (Kişi)	Öğrenci (Kişi)	Emekli (Kişi)	Diğer (Kişi)	Toplam (N)
Düzenli	7	1	4	4	1	-	3	20
Camili	8	1	3	1	-	1	6	20
Efeler	2	-	5	4	2	4	3	20
Maral	9	1	1	7	1	-	1	20
Uğur	7	-	7	3	1	-	2	20
Kayalar	4	1	4	1	-	1	1	12
Toplam (N)	37	4	24	20	5	6	16	112
%	33	3,5	21,5	18	4,5	5	14,5	100

3.1.1.5. Gelirleri Düzeyi

Katılımcıların %41'i 1001-1500 TL arasında, %24'ü 751-1000 TL arasında, %15'i 1501-2000 TL arasında, %12'si 501-750TL arasında, %5'i 0-550 TL arasında ve %3'ünün ise 2001 TL ve üstü gelir almaktadırlar. Alanda yaşayan köylülerin ortalama geliri 1001-1500 TL arasında değişmektedir (Tablo 12).

Tablo 12. Gelir düzeyi.

Köyler	0-550 TL (Kişi)	551- 750TL (Kişi)	751- 1000TL (Kişi)	1001- 1500TL (Kişi)	1500- 2000TL (Kişi)	20001TL ve üstü (Kişi)	Toplam (N)
Düzenli	1	4	4	7	2	2	20
Camili	-	-	4	10	5	1	20
Efeler	-	4	3	7	5	1	20
Maral	3	4	5	7	1	-	20
Uğur	-	1	7	9	3	-	20
Kayalar	2	1	3	5	1	-	12
Toplam (N)	6	14	26	45	17	4	112
%	5	12	24	41	15	3	100

3.1.2. Beslenen Hayvan Sayısı

Katılımcılar ağırlıklı olarak arıcılıkla uğraşmaktadırlar. Bunun ardından sırasıyla kümes hayvanlarına, büyük baş hayvanlara ve küçük baş hayvanlara bakmaktadırlar. Alanda yaşayan halk ağırlıklı olarak arıcılıkla uğraşmasının nedeni alanın Saf Kafkas Arı Irkının yaşadığı tek yer olması ve yöre halkının devlet tarafından arıcılığa teşvik edilmiş olmasından kaynaklanmaktadır (Tablo 13).

Tablo 13. Araştırma alanında beslenen hayvan sayıları.

Hayvan Türleri	Köyler						Toplam
	Düzenli	Camili	Efeler	Maral	Uğur	Kayalar	
İnek	86	53	72	69	96	41	417
Koyun	3	4	0	0	23	0	30
Tavuk	134	57	86	42	161	77	557
Keçi	2	2	50	0	7	0	61
Arı (Kovan)	308	487	467	176	362	170	1970

3.1.3. Köyde Kalma Süresi

Katılımcıların %77,6'sı köylerinde sürekli ikamet ederken, %22,4'ü köylerinde geçici olarak ikamet etmektedirler. Geçici olarak ikamet edenler ilkbaharın ortalarından başlamak üzere son baharın ortalarına kadar köylerinde kalmaktadırlar (Tablo 14).

Tablo 14. Katılımcıların köylerde ikamet süresi.

Köyler	Sürekli ikamet (Kişi)	Geçici ikamet (Kişi)	Toplam (N)
Düzenli	19	1	20
Camili	15	5	20
Efeler	14	6	20
Maral	13	7	20
Uğur	18	2	20
Kayalar	8	4	12
Toplam (N)	87	25	112
%	77,6	22,4	100

3.1.4. Göç Konusundaki Düşünceler

Katılımcıların %97,3'ü köylerinden göç etmeyi düşünmediklerini, %2,7'si ise köylerinden göç etmeyi düşündüklerini söylemişlerdir (Tablo 15).

Göç ile ilgili benzer bulgular başka çalışmalarda da görülmektedir. Örneğin İnanç'ın 2011 yılında yaptığı çalışmada göç eğilimi gösteren hane reislerinin oranı %16,3 iken göç eğilimi göstermeyen hane reislerinin sayısı %83,7 olduğu görülmektedir (İnanç, 2011).

Tablo 15. Köyden göç etme durumu.

Köyler	Göç etmeyi düşünmeyenler (Kişi)	Göç etmeyi düşünenler (Kişi)	Toplam (N)
Düzenli	18	2	20
Camili	20	-	20
Efeler	20	-	20
Maral	20	-	20
Uğur	20	-	20
Kayalar	11	1	12
Toplam (N)	109	3	112
%	97,3	2,7	100

3.2. Araştırma Alanında Geçim ve Üretim Faaliyetleri

3.2.1. Geçim Faaliyetleri

Geçimlerini sağlamak için köy halkı birden çok faaliyet ile uğraşmaktadırlar. Katılımcıların %37,5'i arıcılık, %30,6'sı hayvancılık, %22,4'ü organik tarım, %5,2'si ev pansiyonculuğu, %3,9'u rehberlik ve %0,4'ü diğer faaliyetler (emekli, orman işlerinde çalışma gibi) yapmaktadırlar. Katılımcılar birden çok faaliyetle uğraştıklarından birden çok yanıt vermişlerdir (Tablo 16). Albayrak'ın 2010 yılında aynı alanda yaptığı çalışmada alanda yaşayan köylülerin %30'unun serbest meslek, %28'inin emekli, öğrenci ve ev hanımları ve %20'sinin ise memur olduğu görülmüştür (Albayrak, 2010). Bu da göstermektedir ki alanda yaşayan halkın uğraştığı meslekler yıllara ve yaşanılan coğrafyaya göre değişim göstermektedir.

Tablo 16. Katılımcıların geçimlerini sağlamak için yaptıkları faaliyetler.

Köyler	Hayvancılık (Kişi)	Organik tarım (Kişi)	Ev pansiyonculuğu (Kişi)	Arıcılık (Kişi)	Rehberlik (Kişi)	Diğer (Kişi)
Düzenli	12	10	2	17	1	0
Camili	13	4	3	18	2	0
Efeler	15	10	2	18	2	0
Maral	10	12	1	9	0	1
Uğur	13	10	3	17	3	0
Kayalar	8	6	1	8	1	0
Toplam (N)	71	52	12	87	9	1
%	33,6	22,4	5,2	37,5	3,9	0,4

3.2.2. Üretimde Devlet Desteği

Katılımcıların %48,2'si üretilen ürünlerin devlet tarafından kısmen desteklenmekte olduğunu, %36,6'sı üretilen ürünlerin devlet tarafından desteklendiğini, %15,2'si ise üretilen ürünlerin devlet tarafından desteklenmediğini ifade etmişlerdir (Tablo 17).

Tablo 17. Üretilen ürünlerin devlet tarafından desteklenmesi.

Köyler	Evet Destekleniyor (Kişi)	Kısmen Destekleniyor (Kişi)	Hayır Desteklenmiyor (Kişi)	Toplam (N)
Düzenli	5	12	3	20
Camili	9	7	4	20
Efeler	9	8	3	20
Maral	11	6	3	20
Uğur	3	15	2	20
Kayalar	4	6	2	12
Toplam (N)	41	54	17	112
%	36,6	48,2	15,2	100

3.2.3. Köylerde Yaşanan Sorunlar

Köylerde yaşanan mevcut sorunların %22'si ulaşım sorunu, %19,3'ü sağlık sıkıntısı, %11,1'i göç sorunu, %9,6'sı hayvancılık ve tarımdan elde edilen ürünlerin pazarlamasında yaşanan sıkıntılar, %9'u tarıma elverişli toprak azlığı, %8,6'sı eğitim sıkıntısı, %7,6'sı geçim sıkıntısı, %6,9'u yetkililerle olan sıkıntılar, %4,7'si ısınma sorunu ve %1,2'si diğer sorunlardan oluşmaktadır. Katılımcılar sorumuza birden çok cevap vermişlerdir (Tablo 18).

Tablo 18. Köylerde yaşanan mevcut sorunlar.

Yaşanan sorunlar	KÖYLER						TOPLAM (N)	%
	Düzenli (Kişi)	Camili (Kişi)	Efeler (Kişi)	Maral (Kişi)	Uğur (Kişi)	Kayalar (Kişi)		
Ulaşım sorunu	18	19	20	20	18	12	107	22,0
Sağlık sıkıntısı	16	14	17	18	18	11	94	19,3
Göç sorunu	10	8	8	11	10	7	54	11,1
Hayvancılık ve tarımdan elde edilen ürünlerin pazarlamasında yaşanan sıkıntılar	6	6	8	11	11	5	47	9,6
Eğitim sıkıntısı	8	5	10	7	10	2	42	8,6
Geçim sıkıntısı	7	9	6	7	7	1	37	7,6
Yetkililerle olan sıkıntılar	6	9	3	8	7	1	34	6,9
Isınma sorunu	5	3	5	4	3	3	23	4,7
Diğer	0	2	0	3	0	0	6	1,2

3.2.4. Yıllık Odun Tüketimi

Katılımcıların yıllık odun tüketimi sorgulandığında, Düzenli köyünün yılda 430 ster odun, Camili köyünün yılda 401 ster odunu, Efeler köyünün yılda 296 ster odun, Maral köyünün yılda 300 ster odun, Uğur köyünün yılda 416, Kayalar köyünün yılda 196 ster odun tükettikleri belirlenmiştir. Katılımcılar bu ihtiyacın %55,1'ini orman işletmesinden, %40,5'ini kendi arazilerinden, %2,9'unu piyasadan, %1,5'ini diğer yerlerden karşılamaktadırlar. Katılımcılar sorumuza birden çok cevap vermişlerdir (Tablo 19).

Tablo 19. Yıllık odun tüketimi.

Köyler	Piyasa (Kişi)	Orman İşletmesi (Kişi)	Kendi Arazisi (Kişi)	Diğer (Kişi)	Toplam (N)
Düzenli	0	14	11	0	25
Camili	1	11	9	1	22
Efeler	0	9	10	0	19
Maral	1	15	7	1	24
Uğur	1	17	11	0	29
Kayalar	1	9	7	0	17
Toplam (N)	4	75	55	2	136
%	2,9	55,1	40,5	1,5	

Ev ısıtmada katılımcıların %93,1'i yakacak odun, %4,3'ü kömür, %2,6'sı elektrik kullanmaktadırlar. Katılımcılar sorumuza birden çok cevap vermişlerdir (Tablo 20).

Tablo 20. Ev ısıtmasında kullanılan yakacak türü.

Köyler	Yakacak Odun (Kişi)	Kömür (Kişi)	Elektrik (Kişi)
Düzenli	20	-	-
Camili	19	1	3
Efeler	20	1	-
Maral	17	1	-
Uğur	20	-	-
Kayalar	12	2	-
Toplam (N)	108	5	3
%	93,1	4,3	2,6

Su ısıtmada katılımcıların %35,1'i elektrik, %29,9'u güneş enerjisi, %27,9'u yakacak odun, %6,5'i tüp gaz ve %0,6'sı kömür kullanmaktadırlar. Katılımcılar sorumuza birden çok cevap vermişlerdir (Tablo 21).

Tablo 21. Su ısıtmasında kullanılan yakacak türü.

Köyler	Yakacak Odun (Kişi)	Kömür (Kişi)	Tüp Gaz (Kişi)	Elektrik (Kişi)	Güneş Enerjisi (Kişi)
Düzenli	9	-	3	10	5
Camili	10	-	2	3	9
Efeler	10	-	2	11	9
Maral	11	1		8	6
Uğur	3	-	1	12	10
Kayalar	-	-	2	10	7
Toplam (N)	43	1	10	54	46
%	27,9	0,6	6,5	35,1	29,9

Yemek pişirmek için katılımcıların %52,8'i yakacak odun, %43,1'i tüp, %3,'ü kömür, %1'i elektrik kullanılmaktadırlar. Katılımcılar sorumuza birden çok cevap vermişlerdir (Tablo 22).

Tablo 22. Yemek pişirmede kullanılan yakacak türü.

Köyler	Yakacak Odun (Kişi)	Kömür (Kişi)	Tüp Gaz (Kişi)	Elektrik (Kişi)
Düzenli	20	-	15	1
Camili	16	-	15	-
Efeler	19	1	17	-
Maral	20	4	10	-
Uğur	18	-	17	1
Kayalar	10	1	10	-
Toplam (N)	103	6	84	2
%	52,8	3,1	43,1	1

Tablo 19, 20, 21 ve 22 değerlendirildiğinde ısınma su ısıtma ve yemek pişirmek için yakacak oduna önemli ölçüde ihtiyaç duyulmaktadır. Alanda yaşayan halk göç etmeyi düşünmediğinden ilerleyen yıllarda alanda bulunan ormanlar üzerinde büyük bir baskı olacağı ihtimali vardır.

3.2.5. Ormanda Çalışma Durumu

Katılımcıların %34,8'i ise son yıllarda orman bakımı, ağaçlandırma, erozyon kontrolü, böceklerle mücadele vb. faaliyetlerde çalıştıklarını, %65,2'si çalışmadıklarını ifade etmişlerdir. Çalışanlar genellikle fidanlama ve orman bakımında çalışmışlardır. Çalışmayanlar ise ormancılık faaliyetlerinde çalışmak istediklerini belirtmişlerdir (Tablo 23).

Tablo 23. Köy halkından son yıllarda orman bakımı, ağaçlandırma, erozyon kontrolü böceklerle mücadele vb. faaliyetlerde çalışma.

Köyler	Çalışanlar (Kişi)	Çalışmayanlar (Kişi)
Düzenli	1	19
Camili	8	12
Efeler	20	0
Maral	1	19
Uğur	6	14
Kayalar	3	9
Toplam (N)	39	73
%	34,8	65,2

3.2.6. Orman Ürünlerini Kullanım Sıklıkları ve Kullanım Amaçları

Katılımcıların %94,5'i orman ürünlerini sürekli yakacak odun olarak kullandığını söylerken, %68,6'sı ara sıra yapacak olarak kullandığını belirtmiştir. Ayrıca katılımcıların %96,3'ü hiçbir zaman avcılık yapmadığını ormanı bu amaçla kullanmadığını ifade etmiştir (Tablo 24).

Tablo 24. Orman ürünleri kullanım amaçları.

Orman Ürünleri	Sürekli		Ara sıra		Hiçbir zaman	
	Kişi	%	Kişi	%	Kişi	%
Yapacak Odun	12	11,8	70	68,6	20	19,6
Yakacak Odun	103	94,5	6	5,5	-	-
Odun dışı orman ürünleri (ne olduğunu belirtiniz)	1	1,1	41	44,6	50	54,3
Av Hayvanları	1	1,1	2	2,2	90	96,3
Toplam	117	29,5	119	30,1	160	40,4

Katılımcılardan alınan bilgilere göre kendilerine ait olan toplam arazilerinin %71,9'unu tarımsal faaliyetler için, %28,1'ini ise hayvansal faaliyetler için kullanmaktadır. Alanda bulunan köyler tek tek ele alındığında 6 köyde de tarıma ağırlık verildiği hayvancılığın ikinci planda kaldığı görülmektedir (Tablo 25).

Tablo 25. Toplam arazinin kullanım amacı.

Köyler	Tarım		Hayvan		Toplam
	ha	%	ha	%	ha
Düzenli	231	71,1	94	28,9	325
Camili	243	72,28	93	27,7	336
Efeler	303	68,1	142	31,9	445
Maral	244	72,6	92	27,4	336
Uğur	229	68,6	105	31,4	334
Kayalar	168	86,2	27	13,8	195
Toplam	1418	71,9	553	28,1	

3.3. Biyosfer Rezerv Alanıyla İlgili Verilerin Değerlendirilmesi

3.3.1. Orman Köylüsünde Camili Biyosfer Rezervinin Algısı

Katılımcıların %60,7'si için Biyosfer Rezerv kavramı çeşitli bitkilerin bir arada bulunması ve doğamızın korunması anlamına gelmekte, %16'sı için dünyada nadir bulunan yerlere verilen ad anlamına gelmekte, %11,6'sı için hiçbir anlam ifade etmemekte, %8,9'u için ekonomik kalkınma ve kültürel değerlerin korunması anlamına gelmekte, %1,8'i için kırsal yaşamla korumanın iç içe olduğu alan anlamına gelmektedir (Tablo 26). Görülüyor ki katılımcılar Biyosfer Rezerv kavramını gayet iyi bilmekte ve alanı korumak için ellerinden geleni yapmaktadırlar.

Tablo 26. Katılımcılar için Biyosfer rezervin ifade ettiği anlam.

Köyler	Ekonomik kalkınma ve kültürel değerlerin korunması		Hiçbir anlam ifade etmiyor		Çeşitli bitkilerin bir arada bulunması ve doğamızın korunması		Dünyada nadir bulunan yerlere verilen ad		Kırsal yaşamla korumanın iç içe olduğu alan		Diğer	
	Kişi	%	Kişi	%	Kişi	%	Kişi	%	Kişi	%	Kişi	%
Düzenli	3	15	4	20	12	60	-	-	-	-	1	5
Camili	2	10	4	20	5	25	7	35	2	10	-	-
Efeler	4	20	1	5	12	60	3	15	-	-	-	-
Maral	1	5	3	15	12	60	4	20	-	-	-	-
Uğur	-	-	-	-	17	85	3	15	-	-	-	-
Kayalar	-	-	1	8,3	10	83,3	1	8,3	-	-	-	-
Toplam	10	8,9	13	12	68	60,7	18	16	2	1,8	1	0,9

3.3.2. Biyosfer Rezerv Kavramının Öğrenildiği Kaynak

Alanda yaşayan köylülerin Biyosfer Rezerv Alanı kavramını %95 oranında bilmektedirler. Bilenlerin %33,5'i Biyosfer Rezerv kavramını yörede araştırma yapan araştırmacılardan öğrendiklerini, %23,7'si çevresindeki insanlardan, %23,2'si Orman Genel Müdürlüğü görevlileri yani ormancılardan öğrendiklerini, %7,7'si farklı kaynaklardan öğrendiklerini, %6,7'si muhtardan öğrendiklerini, %3,1'i televizyon, radyo, gazete, dergi vb. yayın araçlarından öğrendiklerini ve %2,1'i ise Milli Parklar görevlilerinden, öğrendiklerini söylemişlerdir (Tablo 27).

Tablo 27. Biyosfer rezerv kavramı nereden duyuldu.

Köyler	Yöremizde araştırma yapan kişilerden (Kişi)	Çevremdeki İnsanlardan (Kişi)	Orman Genel Müdürlüğü Görevlileri (Ormancılar) köyümüze gelip anlattı (Kişi)	Diğer (Kişi)	Muhtardan (Kişi)	Televizyon, radyo, gazete, dergi vb. yayın araçlarından (Kişi)	Milli Parklar Görevlilerinden (Kişi)
Düzenli	13	8	7	2	3	-	-
Camili	11	6	6	1	3	2	-
Efeler	12	6	5	3		1	1
Maral	11	12	7	5	1	1	
Uğur	11	9	13	2	6	2	2
Kayalar	7	5	7	2		-	1
Toplam (N)	65	46	45	15	13	6	4
%	33,5	23,7	23,2	7,7	6,7	3,1	2,1

3.3.3. Yörenin Biyosfer Rezerv Alanı İlan Edilmesi ile İlgili Görüşleri

Katılımcıların %91,1'i alanın biyosfer rezerv ilan edilmesinden memnunken, %8,9 memnun olmamaktadır. Memnun olanların memnuniyet nedenleri alanın geçim kaynaklarının artması, alanın tanınarak turist potansiyelinin artması ve alanın kıymetinin anlaşılmasından kaynaklanmaktadır (Tablo 28).

Ersin'in 2017 yılında yaptığı çalışmasında deneklerin yaklaşık %74,0'ı yaşam alanlarında milli park ilanlarını gereksiz bulurken, %25,0'ı ise milli parkların gerekli olduğunu düşünmektedir (Ersin, 2017). Akbulut ve arkadaşlarının 2015 yılında yaptığı çalışmada görüşülenlerin %83'ü Küre Dağları Milli Park'ının kurulmasından memnun olduğunu ifade ederken, sadece %5'i memnun olmadığını belirtmiştir (Akbulut ve ark., 2015).

Tablo 28. Yörenin biyosfer rezervi ilan edilmesinden memnuniyet.

Köyler	Memnun		Memnun değil	
	Kişi	%	Kişi	%
Düzenli	18	90	2	10
Camili	18	90	2	10
Efeler	18	90	2	10
Maral	17	85	3	15
Uğur	20	100	-	-
Kayalar	11	91,7	1	8,3
Toplam	102	91,1	10	8,9

Katılımcıların %70,5'i alanın Biyosfer Rezerv Alanı ilan edildikten sonra alanın korunması için çalışmalar yapıldığını, %29,5'i ise çalışmalar yapılmadığı belirtmişlerdir. Yapılan çalışmalardan birinin Sor Sap Çöz projesi olduğunu, bu proje ile yöredeki 6 köyde yaşayan halkla toplantılar yapılarak sorunları ve yörenin iyileştirilmesi için neler yapılabileceğine değinilmiştir (Tablo 29).

Tablo 29. Köy için yapılan çalışmaların olup olmadığı.

Köyler	Evet		Hayır	
	Kişi	%	Kişi	%
Düzenli	14	70	6	30
Camili	14	70	6	30
Efeler	10	50	10	50
Maral	15	75	5	25
Uğur	18	90	2	10
Kayalar	8	66,7	4	33,3
Toplam	79	70,5	33	29,5

Katılımcıların %33'ü alanın korunması için yapılan çalışmaları yetersiz bulurken, %28,6'sı ise çalışmaları kısmen yeterli bulmuştur (Tablo 30).

Tablo 30. Köy için yapılan çalışmaların yeterlilik durumu.

Köyler	Evet yeterli (Kişi)	Kısmen yeterli (Kişi)	Kararsızım (Kişi)	Kısmen yetersiz (Kişi)	Hayır yetersiz (Kişi)
Düzenli	1	6	3	2	8
Camili	1	8	1	5	5
Efeler	-	5	4	4	7
Maral	1	3	1	10	5
Uğur	1	8	4	1	6
Kayalar	-	2	3	1	6
Toplam (N)	4	32	16	23	37
%	3,6	28,6	14,3	20,5	33

Katılımcıların %80,4'ü biyosfer rezerv alanı ile ilgili yapılan her türlü çalışmada gönüllü olarak görev almak istediklerini, %19,6'sı ise bu çalışmaların devletin görevi olduğunu ifade etmişlerdir.

Katılımcıların %54,5'i GEF-2 (Küresel çevre Fonu) uygulama alanı projesinin alanın kalkınmasında olumlu etkide bulunduğu, %43,8'i ise değişiklik olmadığını ve %1,7'si ise olumsuz yönde etkilediğini belirtmişler (Tablo 31).

Tablo 31. GEF-2 uygulama alanı projesi yörenin kalkınmasına etkisi.

Köyler	Olumlu		Değişiklik olmadı		Olumsuz	
	Kişi	%	Kişi	%	Kişi	%
Düzenli	10	50	10	50	-	-
Camili	13	65	6	30	1	5
Efeler	10	50	10	50	-	-
Maral	12	60	7	35	1	5
Uğur	11	55	9	45	-	-
Kayalar	5	41,7	7	58,3	-	-
Toplam	61	54,5	49	43,8	2	1,7

Katılımcıların %61,6'si alanla ilgili yapılan çalışmalar sırasında çatışma meydana geldiğini, %29,5'i yapılan çalışmalar sırasında çatışma olmadığını, %8,9'u ise yapılan çalışmalar sırasında çatışma olup olmadı konusunda kararsız kalmışlardır. Çatışma yaşandığını düşünenler çatışmanın temel sebebi olarak alanda bulunan 6 köye eşit söz hakkının verilmediğinin düşünmektedirler (Tablo 32).

Tablo 32. Yapılan çalışmalar esnasında çatışma olup olmadığı.

Köyler	Çatışma meydana geldi		Kararsız		Çatışma meydana gelmedi	
	Kişi	%	Kişi	%	Kişi	%
Düzenli	13	65	3	15	4	20
Camili	11	55	3	15	6	30
Efeler	14	70	3	15	3	15
Maral	13	65	-	-	7	35
Uğur	11	55	1	5	8	40
Kayalar	7	58,3	-	-	5	41,5
Toplam	69	61,6	10	8,9	33	29,5

Katılımcıların %59'u çatışmanın ana nedeni olarak köylüye yeteri kadar söz hakkı verilmemesini, %19,3'ü diğer nedenlere (yapılan projelerin yetersizliği, alanın korunması için yapılan çalışmaların yetersizliği gibi) bağlı olduğunu, %18,1'i köylü

için verilen sözlerin yerine getirilmemesinden kaynaklı olduğunu, %2,4 orman teşkilatının yönetimdeki hakkının daha fazla olması ve %1,2'si ise köyler arası yetki dağılımının eşit olmamasından kaynaklı olduğunu düşünmektedirler (Tablo 33). İnanç'ın 2011 yılında yaptığı çalışmasında başlıca sorun olarak orman köylüleri ormancılık örgütünün yaptığı çalışmalarla ilgili kendilerinin hiç bilgilendirilmediklerini, köylerinde yapılacak olan ormancılık uygulamaları için alınan kararlarda kendi görüşlerine hiçbir zaman başvurulmadığını ifade etmişlerdir (İnanç, 2011).

Tablo 33. Yaşanan çatışmaların nedenleri.

Köyler	Köylüye yeteri kadar söz hakkı verilmemesi		Diğer (Yapılan projelerin yetersizliği, alanın korunması için yapılan çalışmaların yetersizliği vb.)		Köylü için verilen sözlerin yerine getirilmemesi		Orman teşkilatının yönetimdeki hakkının daha fazla olması		Köyler arası yetki dağılımının eşit olmaması	
	Kişi	%	Kişi	%	Kişi	%	Kişi	%	Kişi	%
Düzenli	9	56	3	18,7	3	18,7	-	-	1	6,3
Camili	9	47	1	5,3	7	36,8	2	11	-	-
Efeler	8	53	6	40	1	6,7	-	-	-	-
Maral	10	71	3	21,4	1	7,2	-	-	-	-
Uğur	8	67	2	16,7	2	16,7	-	-	-	-
Kayalar	5	71	1	14,3	1	14,3	-	-	-	-
Toplam	49	59	16	19,3	15	18,1	2	2,4	1	1,2

Katılımcıların %50,9'u Camili Biyosfer Rezerv Alanında için Devlet-köy halkı iş birliği ile çalışma gerçekleşmiş olduğunu, %49,1'ise çalışma gerçekleşmediğini belirtmişlerdir. Katılımcılar devletin alanı kalkındırmak ve korumak için köylüye daha fazla söz hakkı verilmesini, köyle ilgili projelerde köylünün yer almasını istemektedirler (Tablo 34).

Tablo 34. Camili Biyosfer Rezerv Alanı için Devlet-köy halkı iş birliği ile yapılan çalışma var mı?

Köyler	Evet (Kişi)	Hayır (Kişi)
Düzenli	11	9
Camili	10	10
Efeler	8	12
Maral	7	13
Uğur	14	6
Kayalar	7	5
Toplam (N)	57	55
%	50,9	49,1

Katılımcıların %65,2'si Camili Biyosfer Rezerv Alanını yönetimi için istekleri üzerine Devlet tarafından heyetler oluşturulduğunu, %34,8'i ise heyet oluşturulmadığı görüşündedirler. Bu bilgiler ışığında katılımın sağlandığını görmek mümkündür (Tablo 35).

Tablo 35. Camili Biyosfer Rezerv Alanını yönetimi için sizin isteğinizle Devlet tarafından oluşturulan heyetler var mı?

Köyler	Evet (Kişi)	Hayır (Kişi)
Düzenli	11	9
Camili	14	6
Efeler	10	10
Maral	15	5
Uğur	15	5
Kayalar	8	4
Toplam (N)	73	39
%	65,2	34,8

Katılımcıların %74,1'i köy muhtarının yetkililerle yaptıkları görüşmelerin olumlu olduğunu, %25,9'u ise olumsuz olduğunu düşünmektedirler (Tablo 36).

Tablo 36. Köy muhtarlarının yetkililerle yaptığı görüşmeler olumlu olmuş mudur?

Köyler	Evet (Kişi)	Hayır (Kişi)
Düzenli	13	7
Camili	11	9
Efeler	14	6
Maral	18	2
Uğur	18	2
Kayalar	9	3
Toplam (N)	83	29
%	74,1	25,9

Katılımcıların %97,3'ü Camilinin Biyosfer Rezerv alanı ilan edilmesinden sonra yeni gelir kaynaklarının oluştuğu, %89,3'ü alanın devlet desteğiyle korunduğu, %87,5'i alana gelen turistlerin artmasının olumlu alan için olumlu olduğunu düşünmektedirler (Tablo 32).

Akbulut ve arkadaşlarının 2015 yılında yaptığı çalışmada görüşülenlerin %64'ü milli parkın gelecekte yöre halkı için gelir potansiyelinin yüksek olduğu görüşünü ifade etmiştir (Akbulut ve ark., 2015).

Katılımcıların %97,3'ü Camilinin Biyosfer Rezerv alanı ilan edilmesinden sonra yeni gelir kaynaklarının oluştuğunu, %89,3'ü Köyün devlet desteğiyle korunduğunu,

%87,5'i köye gelen turistlerin çokluğunu ve %50,9'u geçim kaynaklarının artmasının olumlu yönde olduğunu düşünmektedirler. Katılımcıların %64'ü doğal çevrenin bozulduğunu, %54,5'i köye yabancıların gelmesinin alan için olumsuz olduğunu düşünmektedir. Görülüyor ki Alanda yaşayan köylüler Camilinin Biyosfer Rezerv alanı ilan edilmesinin genel itibariyle olumlu olduğunu, olumsuz olarak alanın zarar göreceğini düşünmektedirler (Tablo 37).

Tablo 37. Camilinin Biyosfer Rezerv Alanı ilan edilmesinden sonra tanınan haklar olumlumu olmuştur olumsuz mu?

Tanınan Haklar	Olumlu		Olumsuz	
	Kişi	%	Kişi	%
Yeni gelir kaynaklarının oluşması	109	97,3	3	2,7
Köyümüzün devlet desteğiyle korunması	100	89,3	12	10,7
Köyümüze gelen turistlerin çokluğu	98	87,5	14	12,5
Geçim kaynaklarının artması	57	50,9	55	49,1
Köye yabancıların gelmesi	51	45,5	61	54,5
Doğal çevrenin korunmasında	40	35,7	72	64,3

Katılımcıların %50,9'u Camili Yöresinin Biyosfer Rezerv alanı ilan edilmesi ormanlardan faydalanmanın kısıtlanmadığını, %26,8'i kısmen kısıtlandığını ve %22,3'ü ise kısıtlandığını düşünmektedirler. Bu durum halkın alana olan bakış açısını olumlu etkilemektedir (Tablo 38).

Tablo 38. Camili Yöresinin Biyosfer Rezerv alanı ilan edilmesi ormanlardan faydalanmayı kısıtladı mı?

Köyler	Evet (Kişi)	Hayır (Kişi)	Kısmen (Kişi)
Düzenli	4	12	4
Camili	1	12	6
Efeler	4	11	5
Maral	7	7	6
Uğur	5	9	6
Kayalar	4	5	3
Toplam (N)	25	57	30
%	22,3	50,9	26,8

Katılımcıların %44,7'si İl Özel İdaresi, %41,5'i Orman İşletme Müdürlüğü, %9,6'sı ORKÖY, %1,1'i DSİ ve %3,1'i diğer kurumlar ile sorunlar yaşamaktadırlar (Tablo 39).

Tablo 39. Sorun yaşanan kamu kurumları

Köyler	Orman işletme müdürlüğü (Kişi)	İl özel idaresi (Kişi)	ORKÖY (Kişi)	Diğer (Kişi)	DSİ (Kişi)
Düzenli	7	-	2	1	-
Camili	4	6	3	2	1
Efeler	6	10	-	-	-
Maral	6	13	-	-	-
Uğur	11	8	4	-	-
Kayalar	5	5	-	-	-
Toplam (N)	39	42	9	3	1
%	41,5	44,7	9,6	3,1	1,1

Camili Biyosfer Rezerv Alanı ilan edildikten sonra işsizliğin arttığı konusunda katılımcıların %64,3'ü bu düşünceye katılmadıklarını, %12,5'i işsizliğin artıp artmadığı konusunda kararsız kaldıklarını, %11,6'si işsizliğin kesinlikle artmadığını, %8'i işsizliğin arttığını ve %3,6'sı ise işsizliğin kesinlikle arttığını düşünmektedirler. Buda göstermektedir ki alanda işsizlik artmamış aksine azalmıştır (Tablo 40). İnanç'ın 2011 yılında yaptığı çalışmada orman köylülerinin gelir kaynakları arasında ormancılığın yeri çok düşük oranlardadır. Tarım ve hayvancılığı daha çok aile içi tüketim giderlerini karşılamak amacıyla yapmakta olup, ormancılık sektöründen sağlanan gelir çok düşük seviyelerdedir. Orman köylülerin çoğu orman işçiliğininin sürekli olmayışı ve kayda değer bir gelir sağlamaması nedeniyle ormanı bir iş kapısı olarak görmemekte ve ormana olan ilgilerinin azalmasına neden olmaktadır (İnanç, 2011).

Camili Biyosfer Rezerv Alanı ilan edildikten sonra katılımcıların %72,4'ü doğal çevrenin kirlenmediğini, %9,8'i kesinlikle doğal çevrenin kirlenmediğini, düşünmektedirler. Görülüyor ki köylüler doğal çevrenin kirlenmediğini düşünmekte ve doğayı korumaya eskisinden daha fazla önem vermektedirler (Tablo 40).

Arıcılık faaliyetleri katılımcıların %55,4'üne göre artmış, %33,9'una göre ise kesinlikle arıcılık faaliyetlerinin artmış olduğu düşünülmektedir. Bunun en büyük sebebi alanın Saf Kafkas Arı ırkının bulunduğu tek yer olması nedeniyle devlet tarafından arıcılık faaliyetlerinin desteklenmesidir (Tablo 40). İnanç'ın 2011 yılında yapmış olduğu çalışmada 1975–2008 yılları arasında toplam 1943 ünite kredi kullanılmıştır. Bu oran Türkiye'de orman köylülerine verilen kredi sayısının %0,6'sını oluşturmaktadır. Köylülere sağlanan kredilerin %80'nini (1550 ünite) dam örtülüğü, %14'ünü hayvancılık (260 ünite), %5'ini fenni arıcılık, %1'ini kültür mantarcılığı

oluşturmaktadır. Köylerin en fazla kullandıkları kredi türleri sırasıyla dam örtülüğü (%67,2), süt sığırcılığı (%21,9) ve fenni arıcılık (%7,2) ve kredileridir. Buda arıcılığa verilen önemin zamanla arttığını göstermektedir (İnanç, 2011).

Camili Biyosfer Rezerv Alanı ilan edildikten sonra katılımcıların %54,5'i yolların iyileştirildiğini düşünmektedirler. Eğitim seviyesinin artıp artmadığı konusunda katılımcıların %50,9'u arttığını, %26,8'i kararsız kaldığını, %11,6'sı artmadığını, %8,9'u kesinlikle arttığını ve %1,8'i kesinlikle artmadığını düşünmektedirler. Katılımcıların %64,3'ü yerel ve ulusal kalkınmanın arttığını düşünmektedirler (Tablo 40).

Turizmle ilgili katılımcıların %68,7'si turizmin arttığını, %27,7'si turizmin kesinlikle arttığını, %1,8'i turizmin artıp artmadığı konusunda kararsız kalmış ve %1,8'i turizmin artmadığını düşünmektedirler (Tablo 40). Albayrak'ın 2010 yılında yaptığı çalışmasında ankete katılan bireyler meslek öbeklerinden çiftçilerin %75'i, işçilerin %80'i ve diğer meslek grubunun %78,9'u yörenin biyosfer rezervi ilan edilmesinden (2005) sonra turizm faaliyetlerinin arttığını söylerken, memurların %75'i ve esnafın %62,5'i turizm faaliyetlerinin değişmediğini bildirmişlerdir (Albayrak, 2010).

Yasak avlanmanın artıp artmadığı konusunda ile ilgili katılımcıların %32,1'i yasak avlanmanın artmadığını, %29,5'i yasak avlanmanın arttığını, %21,4'ü yasak avlanmanın kesinlikle artmadığını düşünmektedirler. Yasak avlanma konusunda alanda tedbirler alınması gerekmektedir (Tablo 40). Zal'ın 2006 yılında yaptığı çalışmasında Gala ve Pamuklu göllerinde avın yasak olmasına karşın yöreden bazı kişilerin rehberliğinde genelde gece veya sabaha karşı göller içerisinde motorlu sürat botları ile veya diğer avlanma teknikleri (teyple avcılık, mühre vb) ile yasa dışı avcılık yapılmaktadır (Zal, 2006).

Yasak üretim ile ilgili katılımcıların %53,7'si yasak üretimin azaldığını düşünmektedirler. Yöreyle olan ilgi katılımcıların %66'sına göre artmıştır. Doğal çevreye olan sorumluluk katılımcıların %67,9'una göre artmıştır. Devlet tarafından alana ve köylere olan hizmet katılımcıların %49,1'ine göre artmıştır (Tablo 40).

Tablo 40. Camili yöresi Biyosfer rezerv alanı ilan edildikten sonra yörede yaşanan olayların olumlu veya olumsuz yönlerinin değerlendirilmesi.

Yaşanan olaylar	Kesinlikle katılıyorum		Katılıyorum		Kararsızım		Katılmıyorum		Kesinlikle katılmıyorum	
	Kişi	%	Kişi	%	Kişi	%	Kişi	%	Kişi	%
İşsizlik arttı.	4	3,6	9	8	14	12,5	72	64,3	13	11,6
Doğal çevre kirlendi.	1	0,9	10	8,9	9	8	81	72,4	11	9,8
Arıcılık faaliyeti arttı.	38	33,9	62	55,4	9	8	3	2,7	-	-
Yollar iyileştirildi.	16	14,3	61	54,5	23	20,5	7	6,2	5	4,5
Eğitim seviyesi arttı.	10	8,9	57	50,9	30	26,8	13	11,6	2	1,8
Yerel ve ulusal kalkınma arttı.	15	13,4	72	64,3	19	17	6	5,3	-	-
Turizm arttı.	31	27,7	77	68,7	2	1,8	2	1,8	-	-
Yasak avlanma arttı.	4	3,6	33	29,5	15	13,4	36	32,1	24	21,4
Yasak üretim azaldı.	16	14,3	60	53,7	23	20,5	7	6,2	6	5,3
Yöremize olan ilgi arttı.	33	29,5	74	66	4	3,6	1	0,9	-	-
Doğal çevreye olan sorumluluk arttı.	24	21,4	76	67,9	10	8,9	1	0,9	1	0,9
Devlet tarafında köyümüze daha fazla hizmet verilmeye başlandı.	39	34,8	65	49,1	14	12,5	4	3,6	-	-

Biyosfer rezervin korunması ve gelişmesine katılım sağlanıp sağlanmayacağı konusunda katılımcıların %67'si korunan alanların korunması ve geliştirilmesi ile ilgili görev almak istediklerini belirtmişlerdir. Korunan alanların korunması ve geliştirilmesi ile ilgili görev almak isteyenlerin gerekçesi; doğa ve yaban hayatı sevgisi, doğanın dengesinin bozulmasını önlemek, katkı sağlamak, gelecek nesillerin bu alanı görmesi için, yöreye ait olma hissi, bilinçsiz ziyaretçileri eğitmek ve doğaya karşı sorumluluk duygusu olduğu dile getirilmişlerdir (Tablo 41).

Tablo 41. Biyosfer rezervinin korunması ve gelişmesine katılım

Köyler	Evet (Kişi)	Hayır (Kişi)	Kararsız (Kişi)
Düzenli	14	4	2
Camili	15	2	3
Efeler	12	6	2
Maral	14	3	3
Uğur	13	1	6
Kayalar	7	4	1
Toplam (N)	75	20	17
%	67	18	15

Katılımcılara göre Biyosfer rezerv alanı ile ilgili kararlarda etkin olan kurumlar; %37 oranında milli parklar, %37 oranında Orman işletme şefleri ve %5 oranında diğer

kurumlar (Karayolları, İl Özel İdaresi) olduğu görülmüştür. Katılımcılar birden fazla şık işaretlemişlerdir (Tablo 42).

Tablo 42. Biyosfer rezerv alanı ile ilgili kararlarda etkin olan kişiler veya kurumlar

Köyler	Orman İşletme Şefleri (Kişi)	Milli Parklar (Kişi)	Muhtar (Kişi)	Diğer (Kişi)
Düzenli	20	20	12	4
Camili	20	20	13	2
Efeler	20	20	10	2
Maral	20	20	13	3
Uğur	20	20	10	1
Kayalar	12	12	8	4
Toplam (N)	112	112	66	16
%	37	37	21	5

Korunan alanların yönetiminde sorumlu kuruluş olarak katılımcıların %39'u OGM, %26'sı Doğa Koruma ve Milli Parklar, %20'si Köy Tüzel Kişiliği ve %15'i yerel yönetimlerin olduğunu düşünülmektedir. Bununla birlikte, köy tüzel kişiliği ve yerel yönetim birlikte düşünüldüğünde, yerel yönetimlerin %35 oranında temsil olanağı bulunmaktadır (Tablo 43).

Tablo 43. Korunan alanların yönetiminde sorumlu kuruluşlar

Köyler	OGM (Kişi)	Doğa Koruma ve Milli Parklar (Kişi)	Köy tüzel kişiliği (Kişi)	Yerel Yönetimler (Belediye, Kaymakamlık...) (Kişi)
Düzenli	20	15	10	9
Camili	20	16	14	10
Efeler	20	14	10	12
Maral	20	12	11	8
Uğur	20	13	10	11
Kayalar	12	10	7	6
Toplam (N)	112	80	62	56
%	39	26	20	15

3.4. Köy Muhtarlarının Biyosfer Rezerv Alanının Yönetimindeki Rollerini

Köy muhtarlarının köylerinde ortalama görev süreleri; Camili köyü muhtarı 4, Düzenli köyü muhtarı 14, Maral Köyü muhtarı 9, Efeler köyü muhtarı 4, Uğur köyü muhtarı 9 ve Kayalar köyü muhtarı 4 yıldır görev yapmaktadır (Tablo 44).

Tablo 44. Köy muhtarlarının köylerinde ortalama görev süreleri

Köyler	Süre (Yıl)
Camili	4
Düzenli	14
Maral	9
Efeler	4
Uğur	9
Kayalar	4

Köy muhtarlarına köylerinin ilçeye olan uzaklıklarını ve ne kadar sürede ilçeye gittikleri sorulduğunda sırasıyla; Camili Köyünün ilçeye uzaklığının 50 km olduğunu ve 50 dakikada Borçka ilçesine ulaştıklarını, Düzenli Köyünün ilçeye uzaklığının 40 km olduğunu ve 45 dakikada Borçka ilçesine ulaştıklarını, Maral Köyünün ilçeye uzaklığının 55 km olduğunu ve 1 saat 30 dakikada Borçka ilçesine ulaştıklarını, Efeler Köyünün ilçeye uzaklığının 65 km olduğunu ve 1 saat 30 dakikada Borçka ilçesine ulaştıklarını, Uğur Köyünün ilçeye uzaklığının 65 km olduğunu ve 1 saat 30 dakikada Borçka ilçesine ulaştıklarını ve Kayalar Köyünün ilçeye uzaklığının 65 km olduğunu ve 1 saat 30 dakikada Borçka ilçesine ulaştıklarını belirtmişlerdir (Tablo 45).

Tablo 45. Köylerin ilçeye uzaklıkları ve ne kadar sürede ilçeye ulaşıldığı

Köyler	İlçeye Olan Uzaklık (km)	Ulaşım Süresi
Camili	50	50dk
Düzenli	40	45dk
Maral	55	1saat 30 dakika
Efeler	65	1saat 30 dakika
Uğur	65	1saat 30 dakika
Kayalar	65	1saat 30 dakika

Köy muhtarları kış mevsiminde ihtiyaçlarını kış mevsimi olmadan ilçeye inip kışlık stoklarını yapmakta ve bu şekilde kış mevsimin atlatmaktadırlar.

Muhtarlar %66,67 Biyosfer Rezerv alanında yetkili kurum olarak Orman Teşkilatıyla görüşmekte, %22,22 Milli Parklarla ve %11,11 diğer kurumlarla görüşmektedirler (Tablo 46).

Bekiroğlu ve arkadaşlarının 2008 yılında yaptığı çalışmada YHK ve yönetiminde yetkili kurumlar Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü, OGM ve Jandarma ön plana çıkmaktadır. Bununla birlikte, köy tüzel kişiliği, avcılar, yöre halkı ve yerel

yönetim birlikte düşünüldüğünde, başka bir deyişle yerel aktörler bir araya getirildiğinde %31 oranında temsil olanağı bulunmaktadır (Bekiroğlu ve ark., 2008).

Tablo 46. Biyosfer Rezerv alanı ile ilgili görüşülen kurum.

Köyler	Orman İşletmesi (Kişi)	Milli Parklar (Kişi)	Diğer (Kişi)
Camili	1	1	1
Düzenli	1	1	-
Maral	1	-	-
Efeler	1	-	-
Uğur	1	-	-
Kayalar	1	-	-
Toplam (N)	6	2	1
%	66,67	22,22	11,11

Muhtarlar yakın zamanda Biyosfer Rezerv alanıyla ilgili çalışma olmadığından katılım olmadığını, alanda daha önce yapılan çalışmalara köylünün katılım sağladığını dile getirmişlerdir (Tablo 47)

Tablo 47. Köyde Biyosfer Rezerv alanında ile ilgili yapılan çalışmalara katılım sağlanıyor mu?

Köyler	Evet (Kişi)	Hayır (Kişi)
Camili	1	-
Düzenli	-	1
Maral	-	1
Efeler	-	1
Uğur	-	1
Kayalar	-	1

Muhtarlar alanın Biyosfer Rezerv Alanı ilan edilmesi ile ilgili herhangi bir sorun yaşamadıklarını yörenin koruma altına alındığı için memnun olduklarını dile getirmişlerdir. Akbulut ve arkadaşlarının 2015 yılında yaptığı çalışmada görüşülen muhtarların %50'si milli parkın gelecekte yöre halkı için gelir oluşturma potansiyelinin yüksek olduğunu düşünmektedir (Akbulut ve ark., 2015).

Muhtarlar Camili Biyosfer Rezerv Alanı ile ilgili keşke yapılmasaydı denen herhangi bir proje olmadığını; ancak alanda betonarme binalarla ilgili çalışmalar yapılmaması gerektiğini ve alanda sadece Camili yöresine ait ahşap mimarisine yönelik çalışmalar yapılmasını istemektedirler.

Muhtarlar alan konusunda yerel idarelerin (Belediye, Kaymakamlık vb.) çok fazla etkin olmadığını belirtmişlerdir (Tablo 48)

Tablo 48. Korunan alanlar konusunda yerel idarelerin etkinlik durumu

Köyler	Evet (Kişi)	Hayır (çok fazla etkin değiller) (Kişi)
Camili	-	1
Düzenli	-	1
Maral	-	1
Efeler	-	1
Uğur	-	1
Kayalar	-	1

Muhtarlar alanda yaşayan köylülerin Biyosfer Rezerv Alanıyla ilgili kendilerine ilettiği sorunların çözümünde daha çok Orman İşletmesi ile çözümlediklerini ve Orman İşletmesinin kısmen yardımcı olduklarını belirtmişlerdir (Tablo 49).

Tablo 49. Köylünün Biyosfer Rezerv alanıyla ilgili sorunlarının çözümünde hangi kurum ne kadar muhtarlara yardımcı oluyor.

Köyler	Orman İşletmesi	DSİ	Kaymakamlık	Belediye	Milli Parklar	Diğer
Camili	Kısmen	-	-	-	-	-
Düzenli	Kısmen	-	-	-	Kısmen	-
Maral	Kısmen	-	-	-	-	-
Efeler	Kısmen	-	-	-	-	-
Uğur	Kısmen	-	-	-	-	-
Kayalar	Kısmen	-	-	-	-	-

Muhtarlar Biyosfer Rezerv alanıyla ilgili kararlar alınırken kısmen fikirlerinin alındığı ve yakın zamanda yörede çalışma yapılmadığını ifade etmişlerdir.

Muhtarlar yörenin Biyosfer rezerv alan ilan edilmesinden dolayı alanda yaşayan köylülerin olumlu etkilendiklerini söylemişlerdir (Tablo 50).

Tablo 50. Yöre halkının yörenin Biyosfer Rezerv alanı ilan edilmesinden nasıl etkilendiler

Köyler	Olumlu (Kişi)	Olumsuz (Kişi)
Camili	1	-
Düzenli	1	-
Maral	1	-
Efeler	1	-
Uğur	1	-
Kayalar	1	-

Muhtarlar alanda yaşanan temel sorunların; sağlık, elektrik/su, yol ve kanalizasyon olduğunu söylemişlerdir (Tablo 51).

Tablo 51. Köylünün yaşadığı temel sorunlar sorusuna verilen cevaplar.

Köyler	Sağlık	Elektrik/Su	Kanalizasyon	Yol
Camili	1	1	1	-
Düzenli	1	1	-	-
Maral	1	1	-	1
Efeler	1	-	-	1
Uğur	-	1	-	1
Kayalar	1	-	-	1
Toplam	5	4	1	4

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Dünyadaki karasal alanların %14,3'ü koruma altında iken, Türkiye'deki karasal alanların toplam %8,9'u koruma altındadır (URL-1). Bu da gösteriyor ki Türkiye korunan alanlar bakımından büyük önem taşımaktadır. Ülkemizde korunan alanlar hem ulusal hem de uluslararası mevzuata göre korunmaktadır. Ülkemizde korunan alanlar 6831 sayılı Orman Kanununun 25. Maddesi ve 2873 Sayılı Milli Parklar Kanunu'na göre korunmaktadır. Bu kanunlar çerçevesinde korunan alanlarla iç içe yaşayan orman köylüsünün kalkınmasına korunan alanların katkısı nedir ve yönetime katılım ne orandadır yapılan bu çalışma ile bunlara cevap bulunmaya çalışılmıştır.

Orman köylüleri ana ilkelerde idarecilerle birlikte, katılımcı yaklaşım anlayışıyla karar sürecinde yer almalı, işin icraatı ve idari sorumluluğunu bu konuda yetiştirilmiş uzman kişilere bırakılmalıdır. Ancak denetim düzeneği oluştururken, en başta idarecilerin ve orman köylülerinin ortaklaşa bir ahenk içinde, temelini karşılıklı güven ve sevgiyle oluşturdukları bir işbirliğine dayanan sistemin esas alınması, en verimli ve kalıcı çözüm olarak görülebilir. Orman-köylü ilişkilerinin yoğun olarak yaşandığı Artvin-Camili Biyosfer Rezerv alanında orman köylülerinin sosyo-ekonomik özelliklerine göre orman kaynaklarının sürdürülebilirliğine ve kırsal kalkınma çalışmalarına katkı sağlamak amaçlanmalıdır (Türker ve Aydın, 2010).

Sürdürülebilir bir havza yönetimi ve özellikle orman kaynaklarının sürdürülebilir yönetimi açısından, halkın ve dolayısıyla orman köylülerinin katılımının olmadığı herhangi bir ormancılık planı ya da projesinin başarılı olma ihtimali oldukça zayıftır. Bu nedenle, özellikle kırsal kalkınma odaklı projelerinin hazırlanmasında, yukarıdan aşağı değil aşağıdan yukarı doğru katılımcı planlamayı esas alan bir yaklaşıma ihtiyaç vardır. Ülkemizde ormanların tamamına yakını devlet mülkiyetinde olup, korunması, geliştirilmesi ve işletilmesi ya da faydalanılmasına ilişkin faaliyetler Tarım ve Orman Bakanlığı'nın değişik birimlerince yürütülmektedir. Dolayısıyla, orman kaynaklarına, orman kaynaklarının korunmasına ve bu kaynaklardan elde edilen mal, hizmet ve fayda çıktıklarına ilişkin toplumsal bilincin oluşmasında orman teşkilatına önemli görevler düşmektedir (Öztürk ve ark., 2008).

Yapılan anket çalışmaları sonucunda görülmüştür ki yörede ağırlıklı olarak orta yaş üstü, ortaokul mezunu, çiftçi olan kişiler ikamet etmektedir. Halkın geçim kaynağı çiftçilik ve ekoturizmdir. Alanda yaşayan halkın %77,6'sı köylerinde sürekli ikamet etmektedirler. Yöre halkıyla yapılan anket çalışmaları sırasında yöre halkı alanın Biyosfer Rezerv Alanı ilan edilmesinden önce göç etmeyi düşündüklerini yörenin Biyosfer Rezerv Alanı ilan edilmesinden sonra yöre halkı köyden göç etmekten vaz geçtiği aksine yöreye geride dönüşün başladığı bilgisi edinilmiştir.

Camili orman işletme şefiyle yapılan görüşmeler de alanda yöre halkının kalkınması ve göç etmeyi engellemek adına devlet tarafından projeler yapıldığı, bu kapsamda 2013 yılında Ankara'dan gelen heyet ile Camili Biyosfer Rezerv Alanında bulunan altı köyde köylü ile ayrı ayrı Sor Sap Çöz toplantıları yaparak köylünün ihtiyaçlarını köylünün görüşlerini almışlardır.

Alanda yaşanan mevcut sorunlar %22 ulaşım sorunu, %19,3 sağlık sıkıntısı, %11,1 göç sorunu, %9,6 hayvancılık ve tarımdan elde edilen ürünlerin pazarlamasında yaşanan sıkıntılar, %9 tarıma elverişli toprak azlığı, %8,6 eğitim sıkıntısı, %7,6 geçim sıkıntısı, %6,9 yetkililerle olan sıkıntılar, %4,7 ısınma sorunudur. Yaşanan sorunların başında ulaşım sorunu gelmektedir. Yöre halkı adına köy muhtarları ulaşım sorunun çözmek için İl Özel İdaresiyle görüşmeler yapmaktadır. Ancak muhtarlarla yapılan anket çalışmalarında görülmüştür ki İl Özel İdaresi yörenin ulaşım problemine kalıcı bir çözüm bulamamıştır.

Alanda yakacak ve yapacak odun ihtiyacı olmakta bu ihtiyacın %55,1'ini orman işletmesinden, %40,5'ini kendi arazilerinden, %2,9'unu piyasadan, %1,5'ini diğer yerlerden karşılamaktadırlar. Odun ihtiyacı ileride ormanların tahribatına neden olabilir. Köylüler orman bakımı, ağaçlandırma, erozyon kontrolü, böceklerle mücadele vb. faaliyetler olursa bu faaliyetlerde seve seve çalışacaklarını söylemişlerdir. Köylü toplam arazilerinin %71,9'unu tarımsal faaliyetler için, %28,1'ini ise hayvansal faaliyetler için kullanılmaktadırlar.

Alanda yaşayan halkın %60,7'si için Biyosfer Rezerv kavramı çeşitli bitkilerin bir arada bulunması ve doğamızın korunması anlamına gelmektedir. Bu da gösteriyor ki Biyosfer Rezerv kavramı köylüler tarafından gayet iyi bilinmektedir, Biyosfer Rezerv kavramını ağırlıklı olarak yörede araştırma yapan araştırmacılardan ve Orman Genel

Müdürlüğü görevlileri yani ormancılardan öğrenmişlerdir. Köylülerin %91,1'i alanın biyosfer rezerv ilan edilmesinden memnundur, bu memnuniyetin nedenleri alanın geçim kaynaklarının artması, alanın tanınarak turist potansiyelinin artması ve alanın kıymeti anlaşılmasıdır. Turist potansiyelinin artması alanda pansiyonculuğu gerekli kılmaktadır.

Camilinin Biyosfer Rezerv Alanı ilan edildikten sonra alanın korunması için çalışmalar yapıldığını, yapılan çalışmalardan birinin Sor Sap Çöz projesi olduğunu, bu proje ile yöredeki 6 köyde yaşayan halkla toplantılar yapılarak sorunları ve yörenin iyileştirilmesi için neler yapılabileceğine değinilmiştir. Alanın korunması için yapılan çalışmaların yetersizliğini olduğunu düşünenlerin %80,4'ü biyosfer rezerv alanı ile ilgili yapılan her türlü çalışmada gönüllü olarak görev almak istemektedirler.

GEF-2 (Küresel çevre Fonu) uygulama alanı projesinin alanın kalkınmasında olumlu etkide bulunduğunu %54,5'lik bir kesim düşünmektedirler. Çoruh Havzası Projesi kapsamında 29 haneye güneş enerjisi sistemi hibe edilmiştir. Alanla ilgili yapılan çalışmalar sırasında çatışma meydana gelmiştir. Bu çatışmaların temel nedeni 6 köye eşit söz hakkı verilmemesinden kaynaklanmaktadır. Bu durum 6 köyden belirli sayıda kişilerin seçilerek çözülebilir. Katılımcılar devletin alanı kalkındırmak ve korumak için köylüye daha fazla söz hakkı verilmesini, köyle ilgili projelerde köylünün yer almasını istemektedirler.

Camili Biyosfer Rezerv Alanını yönetimi için köylünün istekleri üzerine Devlet tarafından heyetler oluşturulmuştur. Köylülerin %74,1'i köy muhtarının yetkililerle yaptıkları görüşmelerin olumlu sonuçlandığını, %97,3'ü Camilinin Biyosfer Rezerv alanı ilan edilmesinden sonra yeni gelir kaynaklarının oluştuğunu, %89,3'ü alanın devlet desteğiyle korunduğu, %87,5'i alana gelen turistlerin artmasının alan için olumlu olduğunu, %35,7'si Camilinin Biyosfer Rezerv alanı ilan edilmesinden sonra doğal çevrenin bozulmadığını düşünürken, %64'ü doğal çevrenin bozulduğunu düşünmektedir. Doğal çevrenin bozulduğunu düşünenlerin %54,5'i bunun temel nedeni olarak köye yabancıların gelmesi olarak görmektedirler. Camilinin Biyosfer Rezerv alanı ilan edilmesinden sonra geçim kaynaklarının arttığını düşünenlerin oranı %50,9 iken azaldığını düşünenlerin oranı %49,1 dir. Köylülerin %50,9'u ormanlardan faydalanmanın kısıtlanmadığını düşünmektedirler.

Sorun yaşanan kurumlar köylülerin %44,7'sine göre İl Özel İdaresi, %41,5'ine göre Orman İşletme Müdürlüğü, %9,6'sına göre ORKÖY olmuştur. İşsizliğin artmadığını düşünenlerin oranı %64,3, doğal çevrenin kirlenmediğini düşünenlerin oranı ise %72,4 olmuştur.

Alanda yaşayan köylülerin %55,4'ü arıcılık faaliyetlerinin arttığını, %54,5'i öncekine yolların iyileştirildiğini ama yetersiz olduğunu, %50,9'u eğitim seviyesinin arttığını, %64,3'ü yerel ve ulusal kalkınmanın arttığını, %68,7'si turizmin arttığını, yasak avlanmanın artmadığını, %53,7'si yasak üretimin azaldığını, %66'sı yörelere olan ilginin arttığını, %67,9'u doğal çevreye olan sorumluluğun arttığını ve devlet tarafından köylere daha fazla hizmet verildiğini düşünmektedirler.

Köylüler %67'si korunan alanların korunması ve geliştirilmesi ile ilgili görev almak istediklerini belirtmiştir. Korunan alanların korunması ve geliştirilmesi ile ilgili görev almak isteyenlerin gerekçesi; doğa ve yaban hayatı sevgisi, doğanın dengesinin bozulmasını önlemek, katkı sağlamak, gelecek nesillerin bu alanı görmesi için, yöreye ait olma hissi, bilinçsiz ziyaretçileri eğitmek ve doğaya karşı sorumluluk duygusu olduğu dile getirilmişlerdir. Yöreyi kaçakçılardan korumak için köye gelen yabancılara çok dikkat etmektedirler, köye turistik amaçla gelip köyden bitki ve hayvan kaçırmaya çalışan kaçakçıları yakalayıp yetkililere teslim edip yöreyi kaçakçılardan korumaktadırlar. Köylüler devletin yöreyi koruduğunu; ancak yörenin daha iyi korunması adına yörede yaşayan özelliklerini bilen yörenin korunması için yönetimde yeterince söz sahibi olmadıklarını belirtmektedirler.

Alanda yaşayan köylüler köylerini ve Camili Biyosfer Rezerv Alanını korumak yönetiminde söz sahibi olmak adına 04/10/2004 tarihli Bakanlar Kurulu Kararıyla Camili Köyler Birliğini kurmuşlardır.

Biyosfer rezerv alanı ile ilgili kararlarda etkin olan kurum olarak köylüler; %37 oranında Milli Parklar, %37 oranında Orman işletme şefleri ve %5 oranında diğer kurumları (Karayolları, İl Özel İdaresi) görmektedirler. Korunan alanların korunması ve geliştirilmesinde köylülerin %39'una göre OGM, %26'sına göre Doğa Koruma ve Milli Parklar, %20'sine göre Köy Tüzel Kişiliği ve %15'in göre yerel yönetimlerin olduğu düşünülmektedir. Bununla birlikte, köy tüzel kişiliği ve yerel yönetim birlikte düşünüldüğünde, yerel yönetimlerin %35 oranında temsil olanağı bulunmaktadır.

Köy muhtarları kış mevsiminde ihtiyaçlarını kış mevsimi olmadan ilçeye inip kışlık stoklarını yapmakta ve bu şekilde kış mevsimin atlattıklarını. Biyosfer Rezerv alanında yetkili kurum olarak muhtarlar %66,67 oranında Orman İşletmesiyle, %22,22 Milli Parklarla ve %11,11 diğer kurumlarla görüşmektedirler. Yakın zamanda Biyosfer Rezerv alanıyla ilgili çalışma olmadığından köylülerin katılımı olmadığını, alanda daha önce yapılan çalışmalara köylülerin katılım sağladığı bilgisine ulaşılmıştır.

Muhtarlar alanın Biyosfer Rezerv Alanı ilan edilmesi ile ilgili herhangi bir sorun yaşamadıklarını yörenin koruma altına alındığı için memnun olduklarını, Camili Biyosfer Rezerv Alanı ile ilgili keşke yapılmasaydı denen herhangi bir proje olmadığını; ancak alanda betonarme binalarla ilgili çalışmalar yapılmaması gerektiğini ve alanda sadece Camili yöresine ait ahşap mirisine yönelik çalışmalar yapılmasını istemektedirler. Alan konusunda yerel idarelerin (Belediye, Kaymakamlık vb.) çok fazla etkin olmadığını, köylünün Biyosfer Rezerv Alanıyla ilgili kendilerine ilettiği sorunların çözümünde daha çok Orman İşletmesinin kısmen yardımcı oldukları muhtarlardan edinilen bilgiler arasında bulunmaktadır.

Biyosfer Rezerv alanıyla ilgili kararlar alınırken muhtarların kısmen fikirlerinin alındığı ve yakın zamanda yörede çalışma yapılmadığını ifade etmişlerdir. Köy muhtarları yörenin Biyosfer rezerv alan ilan edilmesinden dolayı alanda yaşayan köylülerin olumlu etkilendiklerini, alanda yaşanan temel sorunlar olarak; sağlık, elektrik/su, yol ve kanalizasyon olduğunu söylemişlerdir.

Yapılan çalışmalar sonucunda anlaşılıyor ki yöre halkı yöresini tanıyan korunması için elinden geleni yapan yönetimde daha fazla söz sahibi olmayı isteyen kişilerden oluşmaktadır. Yapılan araştırma sonucu yörenin Biyosfer Rezerv ilan edildikten sonra çalışmalar yapıldığı bu çalışmalar sırasında yöre haklarına söz hakkı verildiği yörenin gerek korunması gerek yönetiminde görüşlerine başvurulduğu anlaşılmıştır. Ancak yakın zamanda yörede herhangi bir çalışma olmadığı bilgisine ulaşılmıştır. Yörede köylüye daha fazla söz hakkı tanınarak yeni çalışmalar yapılmalıdır. Yöre halkı yörenin korunması kalkınması için elinden geleni yapan bilinçli bir halktır. Yöre halkıyla belirli aralıklarla toplantılar yapılarak yörenin korunması ve kalkınması için neler yapılabileceği, yapılan çalışmaların sonucundan memnun olup olmadıkları konusunda görüşleri alınabilir.

EKLER

Ek 1. Yerel Halk Anket Soruları

Bu görüşme, Artvin Çoruh Üniversitesi Orman Fakültesi Orman Mühendisliği Bölümü Orman Ekonomisi Anabilim Dalı'nda yürütülmekte olan “**Korunan Alanların Orman Köylüsünün Kalkınmasına Katkısı ve Yönetime Katılım (Camili Biyosfer Rezerv Alanı Örneği)**” adlı yüksek lisans çalışması kapsamında gerçekleştirilmekte olup, elde edilen bilgiler kesinlikle çalışma amacı dışında kullanılmayacaktır. Göstereceğiniz ilgiden dolayı teşekkür ederiz.)

Anketör	Köyün Adı	No
BÖLÜM 1.GENEL BİLGİLER		
1. Cinsiyetiniz nedir?		
1) Erkek	2) Kadın	
2. Yaşınız nedir?		
3. Eğitim durumunuz nedir?		
1.Okuma/ yazma bilmiyor	5. Ön lisans	
2. Okuma/ yazma biliyor ancak okul bitirmemiş	6. Lisans	
3. İlköğretim	7.Lisansüstü	
4. Lise	8. Diğer	
4. Mesleğiniz nedir?		
1. Çiftçi	5. Ev hanımı	8. Diğer
2. Memur	6. Öğrenci	
3.İşçi	7. Emekli	
5. Aylık ortalama aile geliriniz ne kadardır (TL olarak)?		
1) 0-550 TL	4) 1001- 1500 TL	
2) 551- 750 TL	5) 1500- 2000 TL	
3) 751- 1000 TL	6) 2001 TL ve üstü	
6. Beslediğiniz hayvan ve sayısı nedir?		
1) İnek	4) Tavuk	5) Arı
2)Koyun	5) Keçi	6) Diğer
7. Gelirinize ilgili olarak aşağıdaki ifadelerden hangisine katılırsınız?		
1) Gelirimizle kesinlikle geçinemiyoruz.	2) Gelirimizle normal bir şekilde geçinebiliyoruz	
3) Gelirimizle ancak (zar zor) geçinebiliyoruz	4) Gelirimizle çok rahat geçinebiliyoruz	

---

8. İkamet ettiğiniz köy neresidir?

1) Sürekli ikamet   2) Geçici ikamet (ay)

---

9. Köyünüzden göç etmeyi düşünüyor musunuz?

1) Evet (nedenleri)   2) Hayır

---

10. Köyünüze gelen turistler için hangi aktiviteler yapılmaktadır?

Doğa yürüyüşleri   Diğer
Fotoğrafçılık

BÖLÜM 2. ARAŞTIRMA ALANINDA GEÇİM VE ÜRETİM FAALİYETLERİ

---

1. Köyünüzde geçiminizi sağlamak için hangi faaliyetleri yapıyorsunuz?

1) Hayvancılık   4) Arıcılık
2) Organik tarım   5) Rehberlik
3) Ev pansiyonculuğu   6) Diğer

---

2. Ürettiğiniz ürünler Devlet tarafından destekleniyor mu?

1) Evet, destekleniyor   2) Kısmen, destekleniyor   3) Hayır, desteklenmiyor

---

3. Kış mevsiminde köyünüzün yolu kapandığında, köy yolunuzun açılması kaç gün sürüyor?

1) Bir haftadan az   5) Bir ay- İki ay
2) Bir hafta   6) İki aydan fazla
3) Bir hafta – İki hafta   7) Diğer.....
4) Bir ay

---

4. Köyünüzde yaşadığınız mevcut sorunlar nelerdir?

1) Geçim sıkıntısı   7) Göç sorunu
2) Yetkililerle olan sıkıntılar   8) Kışın yolların kapalı olması ve ulaşımın Gürcistan'dan sağlanması
3) Eğitim sıkıntısı   9) Hayvancılık ve tarımdan elde edilen ürünlerin pazarlamasında yaşanan sıkıntılar
4) Sağlık sıkıntısı   10) Tarıma elverişli toprakların azlığı
5) Ulaşım sorunu   11) Köy yolu yetersizliği
6) Isınma sorunu   12) Diğer

---

5. Bir yıllık ortalama yakacak odun ihtiyacınız ne kadardır? .....(Ster)

Bu ihtiyacı nereden hangi oranda karşıladığınızı belirtiniz.

Odun ihtiyacının karşılandığı alan	Hepsini	1. Yarısını	2. Yarısını	3. Birazını
Piyasadan				
Orman işletmesinden				
Kendi arazimizdeki ağaçlardan				
Çevredeki ormanlardan				
Diğer				

---

6. Son yıllarda ailenizden orman bakımı, ağaçlandırma, erozyon kontrolü, böceklerle mücadele vb. faaliyetlerde çalışan oldu mu?

1- Evet

Cevabınız Evet ise kimin, ne kadar süre hangi işte çalıştığını belirtiniz.

2- Hayır

Cevabınız Hayır ise bundan sonra böyle bir imkan doğarsa ailenizden kaç kişi çalışabilir?

7.Aşağıdaki enerji kaynaklarını hangi amaçla kullanıyorsunuz?			
	Evi Isıtma	Su Isıtma	Yemek Pişirme
Yakacak odun			
Kömür			
Tüp Gaz (LPG)			
Elektrik			
Tezek			
Akaryakıt			
Güneş Enerjisi			
Diğer			

8.Aşağıdaki orman ürünlerini hangi sıklıkla kullanıyorsunuz?			
Orman Ürünleri	Sürekli	Ara sıra	Hiçbir zaman
Yapacak Odun			
Yakacak Odun			
Odun dışı orman ürünleri (ne olduğunu belirtiniz)			
Av Hayvanları			
Diğer			

9. Toplam araziniz kaç dönümdür?	
1) Tarım ürünleri için.....dönüm	2) Hayvancılık ürünleri için.....dönüm

BÖLÜM 3.BİYOSFER REZERV ALANI

1. Sizce Biyosfer Rezerv Alanı kavramının anlamı nedir?	
1) Ekonomik kalkınma ve kültürel değerlerin korunması	4) Dünyada nadir bulunan yerlere verilen ad
2) Hiçbir anlam ifade etmiyor	5) Kırsal yaşayla korumanın iç içe olduğu alan
3) Çeşitli bitkilerin bir arada bulunması ve doğamızın korunması	6) Diğer

2.Biyosfer Rezerv Alanı kavramını ilk ne zaman duydunuz?

3. Biyosfer Rezerv Alanı kavramını nereden duydunuz?	
1) Televizyon, radyo, gazete, dergi vb. yayın araçlarından	5) Muhtardan
2) Orman Genel Müdürlüğü görevlileri (ormancı) köyümüze gelip anlattı	6) Görevlilerden
3) Yöremizde araştırma yapan araştırmacılardan	7) Diğer
4) Çevremdeki insanlardan	

4. Yörenizin Biyosfer Rezerv Alanı ilan edilmesinden memnun musunuz?	
1) Evet	Neden?
2) Hayır	

5. Köyünüz Biyosfer Rezerv Alanı ilan edildikten sonra köyünüzün korunması için çalışmalar yapıldı mı?	
1) Evet	Yapıldı Neler yapıldı?
2) Hayır	Yapılmadı

6.Sizce köyünüzün korunması için yapılan bu çalışmalar yeterli midir?				
1) Evet, yeterli	2) Kısmen yeterli	3) Kararsızım	4) Kısmen yetersiz	5) Hayır, yetersiz

7. Sizce GEF-2 (Küresel çevre Fonu) uygulama alanı projesi yörenizin kalkınmasını ne yönde etkilemiştir?		
1) Olumlu	2) Değişiklik olmadı	3) Olumsuz
8. Köyünüzde yapılan çalışmalar sırasında çatışmalar meydana geldi mi?		
1) Evet, çatışmalar meydana geldi gelmedi	2) Kararsızım	3) Hayır, çatışmalar meydana gelmedi
9. Sizce meydana gelen bu çatışmaların nedeni nedir?		
1) Köylüye yeteri kadar söz hakkı verilmemesi		
2) Orman teşkilatının yönetimdeki hakkının daha fazla olması		
3) Köyler arası yetki dağılımının eşit olmaması		
4) Köylü için verilen sözlerin yerine getirilmemesi		
5) Diğer		
10. Camili Biyosfer Rezerv Alanında için Devlet-köy halkı iş birliği ile gerçekleştirilen çalışmalar var mıdır?		
1) Evet	Nelerdir?	
2) Hayır		
11. Camili Biyosfer Rezerv Alanını yönetimi için sizin isteğinizle Devlet tarafından oluşturulan heyet var mıdır?		
1) Evet	2) Hayır	Varsa ne zamandır faaliyettedir?.....
12. Köy muhtarının yetkililerle yaptıkları görüşmelerin olumlu sonuçlandığını düşünüyor musunuz?		
1) Evet	2) Hayır	
13. Camilinin Biyosfer Rezerv alanı ilan edilmesinden sonrasında size tanınan hakların olumlu veya olumsuz yönleri nelerdir?		
	Olumlu	Olumsuz
Yeni gelir kaynaklarının oluşması		
Köyümüzün devlet desteğiyle korunması		
Köyümüze gelen turistlerin çokluğu		
Doğal çevrenin bozulması		
Köye yabancıların gelmesi		
Geçim kaynaklarının sınırlandırılması		
Diğer		
14. Camili Yöresinin Biyosfer Rezerv alanı ilan edilmesi ormanlardan faydalanmanızı kısıtladı mı?		
1) Evet	2) Hayır	3) Kısmen
15. Köyünüzün tanıtımı için hangi çalışmalar yapılmıştır?		
1) Reklam	2) Afiş	3) Ziyaretçiler
4) Orman yetkilileri tarafından		5) Diğer
16. Yörenizin yönetimiyle ilgili söz hakkı olan aşağıdaki kuruluşlardan hangileriyle problem yaşamaktasınız?		
1) Orman İşletme Müdürlüğü	1) ORKÖY	
2) İl Özel İdaresi	2) Diğer	
3) DSİ		

BÖLÜM 4. ÇEŞİTLİ YARGILARA İLİŞKİN GÖRÜŞLER

1- Camili yöresi Biyosfer rezerv alanı ilan edildikten sonra köyünüzde yaşanan olayların olumlu veya olumsuz yönlerini değerlendiriniz?

Yaşanan Olaylar	Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
İşsizlik arttı. Doğal çevre kirlendi. Arıcılık faaliyeti arttı. Yollar iyileştirildi. Eğitim seviyesi arttı. Yerel ve ulusal kalkınma arttı. Turizm arttı. Yasak avlanma arttı. Yasak üretim azaldı. Yöremize olan ilgi arttı. Doğal çevreye olan sorumluluk arttı. Devlet tarafında köyümüze daha fazla hizmet verilmeye başlandı.					

EK 2. Muhtar Anket Soruları

Bu görüşme, Artvin Çoruh Üniversitesi Orman Fakültesi Orman Mühendisliği Bölümü Orman Ekonomisi Anabilim Dalı'nda yürütülmekte olan “**Korunan Alanların Orman Köylüsünün Kalkınmasına Katkısı ve Yönetime Katılım (Camili Biyosfer Rezerv Alanı Örneği)**” adlı yüksek lisans çalışması kapsamında gerçekleştirilmekte olup, elde edilen bilgiler kesinlikle çalışma amacı dışında kullanılmayacaktır. Göstereceğiniz ilgiden dolayı teşekkür ederiz.)

1. Köyünüzün adı ve muhtarlık süreniz nedir?

2. Köyünüzdeki hane sayısı kaçtır?

Yaz mevsimindeki hane sayısı

Kış mevsimindeki hane sayısı

3. Köyünüzün ilçeye olan uzaklığı kaç km dir? İlçeye kaç saatte gitmektedir?

4. Kış mevsiminde ilçe yolu kar nedeniyle kapanınca ihtiyaçlarınızı nasıl karşılıyorsunuz?

5. Biyosfer rezerv alanında yetkili kurum kim?

6- Köyde Biyosfer Rezerv ile ilgili yapılan çalışmalarda yer almanız sağlanıyor mu?

7- Biyosfer rezerv alınıyla ilgili sorun yaşıyor musunuz? Nedir?

8- Biyosfer rezerv alanıyla ilgili yaşanan sorunlarınızın çözümünde size hangi kurum yardımcı oluyor?

A) Aynı gün içinde mutlaka dönüş olur.

B) Bir hafta içinde dönüş olur

C) İki hafta içinde dönüş olur

D) Dönüş olmaz

9. Camili yöresiyle ilgili keşke yapılmasaydı dediğiniz, olumsuz olduğunu düşündüğünüz projeler var mıdır? Varsa kısaca bahsediniz.

10. Korunan alanlar hususunda yerel idareler (ORKÖY, Belediye, Kaymakamlık vb.) ne kadar etkin, size ne kadar yardımcı oluyorlar ?

---

11. Köylünün size iletteği sorunları çözenizde hangi kuruluş daha çok yardımcı olur? biyosfer rezerv alanıyla ilgili yaşanan sorunlarınızın çözümünde

---

Kuruluşlar	Kısmen yardımcı oluyor	Her sorunumuzu mutlaka çözer	Hiç yardımcı olmuyor
Orman teşkilatı			
DSİ			
Kaymakamlık			
Belediye			
Milli parklar			
Diğer			

---

12. Rezerv alanıyla ilgili kararlar alınırken size fikir soruluyor mu?

---

13. Biyosfer rezerv ilanı edildikten sonra olumlu ve olumsuz etkiler? Köy halkı nasıl etkilendi?

14- köyünüzde yaşanan temel sorunu nedir?

---

a) Eğitim	d) Kanalizasyon
b) Sağlık	e) Çevre kirliliği
c) Elektrik/su	f) Diğer
-

KAYNAKLAR

- Akbulut, G., Atmış, E., Günşen, H.B., 2015, Farklı İlgi Gruplarının Milli Park Algıları Üzerine Bir Değerlendirme: Küre Dağları Milli Parkı Örneği, Kastamonu Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi, 2015, 15 (1) 133-145
- Akesen, A ve Ekizoğlu, A., 2010. Ormancılık. Editörler: Aytuğ Akesen ve Abdi Ekizoğlu, *Ormancılık Politikası*. Türkiye Ormancılar Derneği Yayını, Ankara.
- Akıncı, M., 1996. Türk Çevre Hukuku, Kocaeli Kitap Kulübü Yayınları, İzmit.
- Albayrak, F.F., 2010, Korunan alanların Ekoturizm geleceğine Etkileri: Camili Biyosfer Rezerv Örneği, Yüksek Lisans Tezi, Artvin Çoruh Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Artvin, 2010.
- Alkan, H., Korkmaz, M. ve Tolunay, A.,2005, Burdur İli'n de Ormancılık Etkinliklerinin Orman-Halk İlişkileri Kapsamında Değerlendirilmesi, I. Burdur Sempozyumu, Burdur.
- Anonim, 2007. GEF-II Biyoloji Çeşitlilik ve Doğal Kaynak Yönetimi Projesi Proje Final Raporu, Ankara
- Ant H. ve Stipproweit A, 1985. Natur-und Umweltschutz-ein uraltes Problem. LÖFL-Mitteilungen, 10, Heft 3: 24-26, Landwirtschaftsverlag GmbH, Münster-Hiltrup.
- Atmış, E., 2018. A critical review of the (potentially) negative impacts of current protect area policies on the nature conservation of forest in Turkey. *Land Use Policy*, 70: 675-684.
- Aydın, İ.Z., 2010, Ekoturizmin Türkiye Orman Köyleri Kalkınmaları Üzerindeki Sosyo-Ekonomik Etkilerinin Ölçümü (Artvin- Camili Biyosfer Rezerv Alanı Örneği), Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Trabzon, 2010.
- Bekiroğlu S., Iğrıncık M., Okan T. ve Bucak C.,2008, Kazdağı Yöresinde Yaban Hayatı Kaynaklarının Yönetim Çalışmalarına İlgili Kesimlerin Katkı Ve Katılımlarının Araştırılması, T.C. Çevre ve Orman Bakanlığı Ege Ormancılık Araştırma Müdürlüğü Teknik Bülten, No:41
- Duman, B. ve Atmış, E. 2018. Muhafaza ormanlarının kent ormancılığına sağladığı kültürel ekosistem hizmetleri. *Bartın University International Journal of Natural and Applied Sciences*, 1(2): 108-116.

- Durusoy, İ., Türker, M.F., 2003, Sürdürülebilir Orman İşletmeciliği Ölçüt ve Göstergelerinde Katılım, II. Ulusal Ormancılık Kongresi, Türkiye Ormancılar Derneği, 19-20 Mart 2003, Bildiriler Kitabı, 262-277, Ankara, 2003.
- DKMP, 2007. Camili Biyosfer Rezervi Yönetim Planı Nihai Taslak, Doğa Koruma ve Milli parklar Genel Müdürlüğü, Ankara.
- Eminağaoğlu, Ö.,2012, Artvin’de Doğa mirası Camilinin Doğal Bitkileri, 1. Baskı, Borçka Kaymakamlığı Yayınları, Esenyurt İstanbul, ISBN 978-605-359-936-4, 376S.
- Ersin, M.Ö., 2017, Korunan Alanlarda Yaban Hayatı- İnsan Çatışması: Kızıldağ Milli Parkı ve Kovada Gölü Milli Parkından Örnekler, Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Isparta, 2017.
- Gümüş, C, 2004, Ormancılık Politikası, Karadeniz Teknik Üniversitesi Matbaası, I. Cilt, Trabzon, 2004, 444s.
- Güneş G., 2011, Korunan Alanların Yönetiminde Yeni Bir Yaklaşım: Katılımcı Yönetim Planları, Ekonomi Bilimleri Dergisi, Cilt 3, No 1, 2011, 1309-8020
- IUCN 1994. Guidelines for Protected Area Management Categories. CNPPA with the assistance of WCMC. IUCN, 261, Gland, Switzerland and Cambridge, UK
- İnanç S., 2011, Kırsal Kesimdeki Nüfus Hareketlerinin Orman Varlığı Üzerine Etkilerinin Araştırılması (Trabzon Orman Bölge Müdürlüğü Örneği), Doktora Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Trabzon, 2011.
- İnanç S., 2014, Camili Biyosfer Rezerv Alanının Sosyal Dokusu ve Yönetimsel Sorunları, II. Ulusal Akdeniz Orman ve Çevre Sempozyumu, 22-24 Ekim 2014 –Isparta, 1.cilt 321-330
- Kurdoğlu O., 2007, Dünyada Doğayı Koruma Hareketinin Tarihsel Gelişimi ve Güncel Boyutu, Artvin Çoruh Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi, 8(1), 59-76
- Kaplan, S., 2003. Doğa Koruma Çalışmaları ve Yasalarımız. Kamu Yönetimi Dünyası Dergisi, Sayı 16, 29-33
- Krishna, N. ve Sankar, V.B., 1997. Ekolojik Mirasın Korunması: Tamil Nadu’nun Kutsal Ağaçları, XXI. Yüzyıla Doğru Sürdürülebilir Kalkınma İçin Ormancılık, XI. Dünya Ormancılık Kongresi Bildirileri, Cilt 2, S.67-72.
- Orhunbilge N, 2000, Örnekleme Yöntemleri ve Hipotez Testleri, Avcıol Basın Yayın, ISBN: 9758345044, 420 s.
- Özdönmez, M., İstanbullu, T., Akesen, A. ve Ekizoğlu, A., 1996. Ormancılık Politikası. İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Yayınları, İstanbul.
- Öztürk A., Türker M.F., Eroğlu H., Karaman A. ve Pak M., 2008, Havza Yönetiminde Havza Yönetiminde Katılımcı Planlama Anlayışında Yaşanan Sorunlar:

Ormancılık Sektörü Odaklı Bir Değerlendirme, Baraj Havzalarında Ormancılık
I. Ulusal Sempozyumu 29 – 30 Nisan 2008

Öztürk, A., Türker, M.F., 2005, Farklı İlgi Gruplarının Orman Kaynaklarına ve Orman Kaynaklarının Sürdürülebilir Yönetimine İlişkin Görüşlerinin Belirlenmesi: Maçka Devlet Orman İşletmesi Örneği, Kafkas Üniversitesi Artvin Orman Fakültesi Dergisi, ISSN 1300-6053, Sayı 6, Cilt 1-2, 135-145, 2005.

Pak M. ve Berber H., 2011, Orman Kaynaklarının İşlevlerine İlişkin Toplumsal Bilinç Düzeyinin İncelenmesi: Eskişehir İli Örneği, Artvin Çoruh Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi, 12 (2):161-171

Surat H., Surat B. ve Özdemir M., 2014, Korunan Alanların Rekreatif Kullanımı ve Yerel Halkın Farkındalığı: Borçka Karagöl Tabiat Parkı Örneği, II. Ulusal Akdeniz Orman ve Çevre Sempozyumu, 22-24 Ekim 2014 –İsparta, 1.cilt 331-342

T.C. Resmî Gazete, 1937, 3116 Sayılı Orman Kanunu, (3537), 18.02.1937, 7687-7702

T.C. Resmî Gazete,1956, 6831 Sayılı Orman Kanunu, (9402), 08.09.1956, 3071-3103

T.C. Resmî Gazete,1983, 2873 Sayılı Milli Parklar Kanunu, (18132), 11.08.1983, 5919-5927

Teksöz G., Ertürk E., Lise Y. (2014). Sürdürülebilir Kalkınma Eğitimi İçin Biyosfer Rezervleri: Camili 'de Yaşam, UNESCO Türkiye Millî Komisyonu, ANKARA

Türker M.F., Yılmaz C., 2010, Doğu Karadeniz, Türkiye Ve Dünya Ormancılığının Sorunları Ve Bu Sorunları Doğuran Kök sorunların İrdelenmesi, 20-22 Mayıs 2010, Cilt: I Sayfa: 80-92

Türker M.F. Öztürk, A. Pak, M. ve Durusoy, İ., 2002. Orman Kaynağından Geleneksel ve Çağdaş Yararlanma Şekilleri: Dünya ve Ülkemizdeki Durum, Kırsal Çevre Yıllığı, 30-56, Ankara

Türker M.F., Aydın Z.İ., 2010, Artvin- Borçka Camili Biyosfer Rezerv Alanındaki Ekoturizm Potansiyelinin Orman Köylüleri Üzerindeki Sosyo-Ekonomik Etkilerinin İrdelenmesi, Artvin Çoruh Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi, 11 (1):43-51 (2010)

UNESCO, 1996, Biosphere Reserves, The Seville Strategy, The Statutory Framework of the World Network. UNESCO, 18, Paris

URL-1. <https://www.worldwildlife.org/about/history> (01 Mart 2019 18:30)

URL-2. <http://www.milliparklar.gov.tr/korunanalanlar/korunanalan1.htm> (02 Mart 2019 15:30)

URL-3. <http://www.milliparklar.gov.tr/resmiistatistikleryeni> (25 Mart 2019 11:12).

URL-4. <http://www.unesco.org.tr/Pages/128/125/UNESCO-D%C3%BCnya-Biyosfer-Rezervleri-A%C4%9F%C4%B1-> (02 Nisan 2019 14:20)

URL-5. <http://www.macahel.org.tr/zenginlikler/yoremizi-taniyalim/macaheli-kesfedelim> (05 Mayıs 2019 14:12)

URL-6. <https://biruni.tuik.gov.tr/medas/?kn=95&locale=tr>

Yeşil M., 2016, Doğa Koruma Yaklaşımlarındaki Değişimlerin Dünyada ve Türkiye'deki Tarihsel Süreci, Türk Tarım – Gıda Bilim ve Teknoloji Dergisi, 4(10): 867-876, 2016

Yücel, M. 1995. Doğa Koruma Alanları ve Planlaması. Çukurova Üniversitesi Ziraat Fakültesi Yayınları yayın no. 104, Adana.

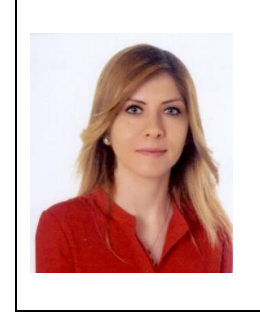
Yücel M. ve Babuş D., 2005, Doğa Korumanın Tarihçesi ve Türkiye'deki Gelişmeler, Doğu Akdeniz Ormancılık Araştırma Müdürlüğü Doğa Dergisi, Sayı: 11 Sayfa: 151 – 175

Zal, N., 2006. Aşağı Meriç Taşkın Ovasının Biyosfer Rezervi Olarak Belirlenmesi Üzerine Bir Araştırma, Doktora Tezi. Ankara üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 195s.

Zeydanlı, U., 2008. Koruma Yönetimi Uygulamaları. Orman ve Biyolojik Çeşitlilik. Doğa Koruma Merkezi, Ankara, 117-140.

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Soyadı, adı : DEMİRBAŞ ARZU
Uyruğu : T.C.
Doğum tarihi ve yeri :25/12/1987 – ARTVİN
Medeni hali :EVLİ
Yabancı Dili :İNGİLİZCE
Telefon :05389448696
Faks :
e-posta :arzumavilim@hotmail.com

Eğitim

Derece

Eğitim Birimi

Mezuniyet Tarihi

Lisans

Atatürk Üniversitesi
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi
İşletme Bölümü

10/06/2010

Yayınlar

.....
.....